

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Matti Uusi-Kokko

URBANISAATION VAIKUTUS YRITYSTEN SIJAINTIIN

Case Tele Radio Finland Oy

Ylempi AMK
Liiketalous
2022

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Matti Uusi-Kokko
Opinnäytetyön nimi	Urbanisaation vaikutus yritysten sijaintiin
Vuosi	2022
Kieli	suomi
Sivumäärä	50 + 2 liitettä
Ohjaaja	Margit Mannila

Urbanisaatio on kasvava megatrendi ja se luo valtioiden kasvukeskuksiin omanlaisensa kasvualustan yrityksille. Samanaikaisesti urbanisaatio luo resurssien keskittymistä aikaisempaa pienemmille alueille ja kustannusten nousua. Tässä tutkimuksessa selvitettiin, kannattaako aloittavan tai laajenevan yrityksen sijoittua kasvukeskusten alueelle kasvavista kustannuksista huolimatta. Tutkimus tehtiin Tele Radio Finland Oy:lle, jolle asiakkaiden keskittyminen etelään on luonut tarpeen perustaa uusi yksikkö pk-seudulle.

Tutkimus perustuu von Thünenin ja Weberin sijaintiteorioihin soveltaen niitä tämän päivän kaupungistumiseen. Teoriaosuudessa käsitellään urbanisaatiota käsitteenä yleisesti, sen vaikutuksia maailmanlaajuisesti ja lopuksi Suomen näkökulmasta. Tutkimuksessa käytettiin sekä kvantitatiivista, että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusta varten järjestetty kyselytutkimus toteutettiin sähköisellä lomakkeella, jolla selvitettiin yritysten omaa näkökulmaa urbanisaation vaikutuksiin yritysten sijaintiin.

Tutkimuksen tulokset toivat odotetusti esille, että yritysten on kannattavaa sijoittua kasvukeskusten alueelle, missä toimivampi infrastruktuuri tuo enemmän hyötyä yritykselle kasvavista kustannuksista huolimatta. Yritykset pitivät tärkeinä urbanisaation mahdollistavia etuja, kuten hyvää saavutettavuutta, toimivaa julkista liikennettä, yritysten sidosryhmien ja työvoiman läheisyyttä. Näiden lisäksi arvostettiin myös työhön liittymättömiä etuja, kuten virkistys- ja ravintolapalveluita.

ABSTRACT

Author	Matti Uusi-Kokko
Title	The Effects of Urbanization on the Operating Locations of Companies
Year	2022
Language	Finnish
Pages	50 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Margit Mannila

Urbanization is a growing megatrend, and it is creating its own kind of growth platforms for companies in the growth centers in different countries around the world. At the same time urbanization is creating a concentration of resources in smaller areas and an increase in costs. This study examined whether it is feasible to buy or expand a company to take on the growing costs of growth centers. The study was conducted for Tele Radio Finland Oy as a great deal of their customers are located in southern Finland's metropolitan area.

The study is based on von Thünen's and Weber's location theories which are applied to today's urbanization. In theoretical section urbanization is examined concept in the general, its effects in the global perspective and in the end globalization from Finland's point of view. Both quantitative and qualitative research methods were used in the study. For the study, a survey was conducted using an electronic form, which was used to find out the companies' own perspectives on the effects of urbanization on their location.

The results of the study showed expectedly that it is profitable for companies to locate to areas in growth centers, where a more efficient infrastructure brings more benefits to the company despite the rising costs. Businesses emphasized the benefits of urbanization, such as good accessibility, efficient public transport, proximity to business connections and the workforce. In addition to these, non-work-related benefits such as recreational and restaurant services were also valued.

Keywords	urban research, urbanization, infrastructure
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Aikaisemmat tutkimukset.....	9
1.2	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	11
1.3	Tutkimuksen asemoituminen	12
1.4	Tutkimuksen rakenne	14
2	TUTKIMUKSEN METODOLOGIA	16
2.1	Kvalitatiivinen tutkimusote.....	17
2.2	Kvantitatiivinen tutkimusote	20
2.3	Metodologian yhteenveto	21
3	URBANISAATIO	22
3.1	Urbanisaation negatiiviset vaikutukset	25
3.2	Urbanisaatio yrityksen näkökulmasta	26
3.3	Päätöksentekoprosessi sijoittumisen taustalla	28
3.4	Urbanisaatio Suomessa.....	28
3.4.1	Menneisyys	29
3.4.2	Nykyhetki.....	29
3.4.3	Tulevaisuus.....	30
3.5	Yhteenveto.....	32
4	EMPIRIA	33
4.1	Tutkimusmenetelmät.....	33
4.2	Tulosten analysointi.....	35
5	TULOKSET	36
5.1	Yrityksen sijainnin merkitys yrityksille itselleen	36
5.2	Kiinteiden kustannusten merkitys	37
5.3	Muiden yritysten sijainnin merkitys	38

5.4	Saavutettavuuden merkitys	39
5.5	Urbanisaation negatiiviset vaikutukset	39
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
6.1	Tutkimustulosten vertaileminen.....	42
6.2	Kehitystyön arvioiminen	43
	LÄHTEET	45
	LIITTEET	50

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuva 1 Suomen väestön sijoittuminen 2040-luvulla (MDI 2019). 31

Kaavio 1 Urbanisaation ennuste (Parnell ym. 2013). 24

Kaavio 2 Sisemmällä kaupunkialueella asuvien osuus kaupungin väestöstä 2014
(Tilastokeskus 2016). 31

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje

LIITE 2. Kysymyslomake

1 JOHDANTO

Maailman väkiluku vuonna 2021 oli noin 7,9 miljardia ja sen ennustetaan nousevan 2020-luvulla reippaasti yli kahdeksan miljardin. Urbanisaatio, eli kaupungistuminen, on kiihtyvä trendi myös kehittyneissä, mutta erityisesti kehittyvissä valtioissa ja väestönkasvu keskittyykin lähes yksinomaan kehittyviin maihin (UNFPA 2021). Erityisesti pari viime vuosikymmentä ja tulevat vuosikymmenet tulevat määrittämään entistä enemmän yhteiskunnan toimintaa ja urbanisaation aste tulee määrittelemään sen, miten yhteiskuntamme tulee muodostumaan lähitulevaisuudessa. Jo nyt yli puolet maailman ihmisistä asuvat kaupunkialueilla (Ritchie & Roser 2018).

Kaupungistumiseen keskittyvään tutkimukseen ja sen vaikutuksiin yritysten toimintaan on jatkuvasti kysyntää, koska Suomessa vuonna 2020 jopa keskiuuret kaupungit painivat väestön vanhenemisen ja työntekijöiden pois muuttamisen tuomien ongelmien kanssa ja ainoastaan kolmessa suurimmassa kaupungissa asuntojen hinnat pitivät tasonsa (MDI 2019). Aihe koskettaa myös itseäni, koska aikaisemmin monen muun kaltaisesti olen vastustanut keskittymiin muuttamista kasvavien asumiskustannusten ja tietynlaisen väljyyden vähenemisen takia, mutta omien töiden siirtyminen ja tietyt muut tekijät vaikuttavat myös moniin syihin muuttaa kasvukeskuksiin. Stereotyyppisesti voin siis itse todentaa syitä urbanisaation takana.

Tele Radion pääkonttori, Tele Radio AB Ruotsissa on avannut vuoden 2020 alussa toisen yksikön Tukholmaan Göteborgin yksikön lisäksi. Yhtiöllä on siis ollut samantaisia suunnitelmia, sillä Tukholma pääkaupunkina, keskiaikaisena suurkaupunkina ja urbanisaation keskittymänä on houkutteleva vaihtoehto Göteborgissa sijaitsevan pääkonttorin lisäksi. Trendi on nähtävissä yrityksen sisällä muissakin yksiköissä Euroopassa, joko laajentumisena uudella yksiköllä tai toiminnan siirtymisellä lähemmäs asiakaskeskittymiä. Tavoitteenani on tutkia, mitkä tekijät ohjaavat

yrityksien päätöksiä sijaintivalintojen takana pk-seudulla sijoittumisessa ja mitä kannattavuustekijöitä yritykset kokevat saavansa juuri nykyisen sijaintinsa ansiosta.

1.1 Aikaisemmat tutkimukset

Helsingin yliopistossa on tutkittu kaupungistumista Helsingin osalta. Väitöskirjassaan Miika Norppa tutki Helsingin kantakaupungin kehittymistä vuosina 1550–2018 (Norppa 2019) ja Rami Ratvio puolestaan tutki niin ikään väitöskirjassaan urbaania ja jälkiesikaupungillista elämäntyyliä asumisen valinnoissa ja arkiliikunnassa Helsingin seudulla (Ratvio 2012). Norpan väitöskirja keskittyy siihen, miten Helsingin kantakaupunki on kehitetty toimintojen näkökulmasta, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet kaupunkisuunnittelussa eri aikakausina. Erityisesti tähän tutkimukseen liittyen väitöskirjan tuloksissa nousee esille 40 vuoden jakso alkaen 1970-luvulta, jolloin Helsingin kehitys alkoi siirtyä todella urbaanimpaan suuntaan. Kuitenkin yritysten sijainti on jätetty vähemmälle huomiolle ja keskitytty enemmän ihmisten asutukseen, liikennejärjestelyihin ja palveluihin. Ratvio taas tutkii väitöskirjassaan päätöksiä ihmisten asutuksen sijainnin takana, miten ihmiset päätyvät asumaan kantakaupunkialueella tai vastaavasti, mikä ohjaa heitä asumaan pientalomaisille esikaupunkialueille. Tutkimus keskittyy sijaintipäätöksiin yksityishenkilöiden kohdalla, mutta sekään ei ota esille yritysten näkökulmaa. Yrityksiä taas ei ole ilman ihmisiä, joiden päätökset keskittyä tietylle alueelle luonnollisesti ohjaavat yritysten sijaintipäätöksiä, yritysten kannattaa sijoittua sinne, missä niiden asiakkaat sijaitsevat. Pro gradu -työssään Sanna Lokkila on tutkinut megakaupunkien kasvua kehittyvissä maissa ja Maailmanpankin näkemyksiä siitä, miten siihen tulisi suhtautua (Lokkila 2012). Työssä tutkitaan miten urbanisaatio kasvaa vauhdilla Suomen ulkopuolella ja erityisesti kehittyvissä valtioissa. Tutkimuksen analyysissa päädyttiin siihen, että Maailmanpankki suosittelee ja tukee kehittyviä valtioita paljon riippuen siitä, missä urbanisaation vaiheessa ne ovat. Maailmanpankki siis vaikuttaa omalta osaltaan kehittyvien maiden urbanisaatioon. Laura Rantanen on tutkinut sijaintiteorioita uusklassisen talousteorian näkökulmasta pro gradu -

tutkielmassaan. Tutkielma käy läpi sijaintiteorioita, jakautuen kustannusten minimoinnin, tuottojen maksimoinnin, sekä voittojen maksimoinnin teorioihin. Sen tarkoitus on selventää, miten perinteiset sijaintiteoriat pyrkivät ratkaisemaan yritysten sijaintiongelmia (Rantanen 2011).

Maailmanlaajuisesti urbanisaatiota on tutkittu laajasti, erityisesti Aasian alueelta, jossa kaupungistuminen on ollut nopeaa ja se on ollut merkittävä tekijä yhteiskunnan muotoutumisessa (Birch & Wachter 2011). Tämä tutkimus pyrkii keskittymään spesifimpään alueeseen, yritysten näkökulmiin kannattavuustekijöistä, yritysten sidosryhmiin ja näiden kahden tekijän vuorovaikutukseen. Myös yritysten sijoittumista on tutkinut Kaupunkitutkimus TA Oy:n toimitusjohtaja Seppo Laakso yhdessä Heikki Loikkasen kanssa, joka toimii Helsingin yliopiston kaupunkitaloustieteen professorina. He ovat myös tutkineet Suomen urbanisaatiota tällä hetkellä ja seuraavina vuosikymmeninä ja sitä, miten se tulee keskittymään kasvukeskuksiin yhä kiihtyvämmällä tahdilla (Laakso & Loikkanen 2018).

1800-luvulla von Thünen kehitti kehämallinsa kaupunkien muodostumisesta ja viljelysmaan käytöstä. Vaikka tämä malli on kehitetty ennen teollistumisen aikakautta, sen sovellukset toimivat edelleen kaupunkien rakennetta tarkasteltaessa. Malli kuvastaa sitä, miten ihmiset rakentaisivat kaupungin ja sen sidosryhmät, mikäli olosuhteet olisivat optimaalisimmillaan. Nopeasti pilaantuvien ruokatarvikkeiden tuotanto sijaitsee lähimpänä kaupungin keskusta, sen jälkeen tärkein, eli polttopuut, mikä on tänä päivänä verrattavissa lämpöön tai sähköön. Kauempana tuotetaan vilja- ja lihatuotteet, jotka säilyvät parhaiten tai kulkevat itse (Rosenberg 2019). Weber taas toi esille, miten sijainti vaikuttaa esimerkiksi työvoimakuluihin ja tätä kautta yritysten sijaintipäätöksiin. Tämä saa yritykset optimoimaan sijaintinsa kuljetuskustannusten ja työvoiman kustannusten suhteessa (Weber 1965, 96).

Tässä tutkimuksessa tutkitaan urbanisaation vaikutusta yritykseen sijaintiin, pääasiassa painottuen yritysten omaan näkökulmaan. Kaupungistumisen rakennetta tarkastellaan von Thünenin näkökulmasta ja toisaalta kannattavuutta nousevista

kustannuksista huolimatta, perustuen Weberin teoriaan. Urbanisaatiota ja sen seurauksia tarkastellaan yleisesti maailmassa ja lopuksi keskittyen Suomen urbanisaatioon.

Urbaaniksi alueeksi voidaan määritellä ne alueet, joilla pinta-alasta yli 50 prosenttia on rakennettua infrastruktuuria ja asutusta. Artikkelissa *Understanding Urbanization: A study of census and satellite-derived urban classes in the United States* on tutkittu läheisemmin urbanisaation määritelmää ja yleisesti kaupungistumista Yhdysvalloissa (Balk, Leyk, Jones, Montgomery & Clark 2018). Urbanisaation määritelmää ja urbanisaatiota yleisesti ovat tutkineet myös Hannah Ritchie ja Max Roser artikkelissaan *Urbanization*. Heidän määritelmänsä mukaan urbaaniksi ydinalueeksi voidaan määritellä vähintään 50 000 asukkaan kaupungit, joissa väestöntiheys on vähintään 1 500 asukasta neliökilometrillä. Lähiöalueilla taas asuu vähintään 5 000 asukasta ja vähintään 300 asukasta neliökilometrillä (Ritchie & Roser 2018).

Urbanisaatio on saanut aikaan yritysklustereita eli alueita, joilla toistensa sidosryhmiin kuuluvat yritykset keskittyvät mahdollisesti pienellekin alueelle. Tällainen keskittymä tuo kilpailuetuja lyhyiden logististen etäisyyksien ansiosta ja palveluiden saatavuuden parantumisena. Varsinaisesta klusterista ei voida puhua, vaikka yrityksiä olisi paljonkin, mikäli ne eivät muodosta keskenään vuorovaikutussuhteita (Sjölund & Virkkala 2009). Sidosryhmien välisiä etäisyyksien optimointeja on ollut aina, kun on haluttu tehostaa toimintaa, kuten esimerkiksi Von Thünen tai Weberin mallien mukaan.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän tutkimus tutkii urbanisaatiota globaalista ja Suomen näkökulmasta ja sen tarkoitus on vastata seuraavaan tutkimuskysymykseen:

- Kannattaako yrityksen laajentaa toimintaansa kaupungistuneille alueille kasvavista kustannuksista huolimatta?

Ja seuraaviin alakysymyksiin:

- Mikä merkitys yrityksen sidosryhmien sijainnilla on?
- Mikä merkitys yrityksen fyysisellä saavutettavuudella on?
- Miten yrityksessä on otettu huomioon kaupungistumisen negatiiviset vaikutukset?

1.3 Tutkimuksen asemoituminen

Tutkimuksen tarkoituksena on muodostaa viitekehys urbanisaation vaikutuksesta yritysten sijoittumiseen Suomessa ja siitä, miten ihmisten keskittyminen kolmelle kaupunkialueelle vaikuttaa yrityksen sijoittumisen kannattavuuteen ja miten yritys ottaa tämän huomioon omassa strategiassaan. Tarkemmin tämä tutkimus keskittyy pk-seudun yrityksiin. Teoreettinen tausta tutkimuksessa perustuu Johann Heinrich von Thünenin kuljetuskustannusmalliin ja Alfred Weberin sijaintikolmioon. Von Thünenin kaupunkirakenteen kehämallissa korostuu erityisesti saavutettavuus ja alueiden priorisointi. Tämä kehämalli on kuitenkin yksinkertaistettu, eikä sitä suoraan voi soveltaa käytäntöön. Kuitenkin se rakentaa perusajatuksen siitä, mihin logiikkaan logistiset ratkaisut on syytä rakentaa (Rosenberg 2019). Weber keskittyy teoriassaan taas kustannuksiin, pääasiassa nimenomaan kuljetuskustannusten minimointiin, mutta myös työvoimakustannusten tehostamiseen. Poiketen von Thünenin teoriasta, Weberin teoria ei tee samanlaisia yksinkertaistuksia yhdestä kulutuskeskuksesta, erämaasta keskuksen ympärillä tai esimerkiksi maan täydellisestä tasaisuudesta (Weber 1965). Nämä teoriat luovat pohjan sille, miksi etäisyydet ja sijainti ovat tärkeitä yritykselle. Tämä tutkimus keskittyy näiden asioiden lisäksi urbanisaation vaikutuksiin, eli siihen, miten ihmisten keskittyminen vaikuttaa yrityksen sijaintiin.

Tällä tutkimuksella on tarkoitus selvittää kannattavuustekijöitä sijoittaa yritystoimintaa kasvukeskusten alueelle urbanisaation myötävaikutuksesta. Onko kannattavaa siirtää toiminta asiakkaiden luo, vai onko yrityksen fyysisellä sijainnilla kuitenkaan niin paljon merkitystä, että uudelleensijoittuminen on kannattavaa

korkeammista kiinteistä kuluista huolimatta? Ihmisten keskittymisestä yhä pienemmälle alueelle seuraa myös monia terveysongelmia, kuten haasteita puhtaan veden saamiseen, epäterveelliset ruokailutavat ja siitä seuraavat sydänsairaudet, alkoholin liiallinen käyttö ja esimerkiksi turvattomampi elinympäristö (WHO 2010). Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ole ottaa kantaa urbanisaation kannattavuuteen terveyden kannalta, mutta tuoda esille kuitenkin tiettyjä аспектеja, jotka on hyvä tiedostaa urbanisaation globaalilla mittapuulla. Terveyden ollessa jatkuvasti kasvava trendi yhteiskunnassa, ei sen merkitystä sovi unohtaa.

Tutkimus selvittää syitä niiden yritysten päätösten taustalla, jotka aikaisemmin ovat siirtäneet toimintaansa tai avanneet toisen yksikön Suomen kolmen suurimman kaupungin alueelle ja mitä yritykset ovat ottaneet huomioon uuden sijainnin suhteen. Sen lisäksi tutkimuksen teoriaosuudessa käydään läpi yleisesti kaupungistumista globaalisti ja erikseen keskittyen myös Suomen kaupungistumisen vaiheisiin ja tulevaisuudennäkymiin.

Tutkimus rajataan niin, että siinä pyritään löytämään yrityksen sijoittumisen ja kannattavuuden välisiä tekijöitä. Tarkoitus on löytää juuri niitä tekijöitä, joita yrityksen tulisi ottaa huomioon uuden yksikön sijaintia mietittäessä, eli uuden yksikön avaamisen kannattavuutta ja juoksevia kuluja. Tutkittaessa ei oteta huomioon valtiolähtöisiä tekijöitä, kuten esimerkiksi verotusta. Tutkinta keskitetään yrityksiin, jotka ovat laajentaneet toimintaansa pk-seudulle sen ulkopuolelta tai ovat aloittaneet toimintansa suoraan pk-seudulla. Tutkimuksen ulkopuolelle jätetään toiminnan laajentaminen muihin kasvukeskuksiin, kuten Tampereelle ja Turkuun. Helsingin alue kasvaa Suomen kolmesta kasvukeskuksesta selkeästi nopeimmin, joten se tarjoaa hyvän otannan tutkimuksen aiheelle. Vaihtoehtoisesti voitaisiin tutkia yrityksen etabloitumista kaikille kolmelle kasvukeskuksen alueelle (Tampere, Turku ja Helsinki), mutta tutkimuksen rajaamisen avulla pyritään saamaan tarkempaa dataa ja laajemmalla otannalla tämän tason tutkimus kasvaisi liian laaja-alaiseksi. Haasteita otannan keräämiselle tarjoaa yleisesti pienten yritysten

kiire vastata heidän kannaltaan mitättömiin kyselyihin ja yleinen haluttomuus kertoa menestystekijöitä yrityksen taustalla.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen toisessa luvussa käydään läpi tutkimuksen metodologiaa. Luvussa käydään läpi lyhyesti laadullisen ja määrällisen tutkimuksen määritelmiä, sekä niiden heikkouksia ja vahvuuksia tätä tutkimusta ajatellen. Tätä tutkimusta palvelee sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä ja tässä luvussa nostetaan esille, mitä tutkimusmenetelmää painotetaan tutkimuksessa enemmän.

Kolmas luku käsittelee teoriaosuutta, johon tutkimus pohjautuu. Siinä pureudutaan urbanisaation määritelmään, kaupungistumisen vaikutuksiin ympäröivään yhteiskuntaan ja mitkä tekijät vaikuttavat yrityksen sijoittumiseen liittyvän päätöksentekoprosessin taustalla. Luvun lopussa käydään läpi Suomen kaupungistumisen historiaa menneisyydessä, nykyhetken tilannetta ja miltä tulevaisuus tulee Suomen kaupungistumisen osalta näyttämään.

Tutkimuksen neljäs luku käsittelee tutkimuksen empiiristä viitekehystä. Luvussa vertaillaan erilaisia menetelmiä empirian keruuseen, niiden heikkouksia, vahvuuksia ja perusteita, mitkä ovat ohjanneet menetelmän valintaa tämän tutkimuksen osalta. Lisäksi käydään läpi lyhyesti riskejä tulosten analysointivaiheessa ja valitun tutkimusmenetelmän vahvuuksia ja heikkouksia.

Viidennessä luvussa pilkotaan kyselyn toteutus ja empiriaprosessi läpi, sekä eritellen vastausaktiivisuutta ja vastausten jakautumista. Kyselyn vastauksia analysoidaan avaintekijöiden näkökulmasta, eli mitkä asiat yritykset kokevat tärkeinä liittyen yrityksen omaan ja niiden sidosryhmien sijaintiin.

Viimeisessä luvussa tutkimus tiivistetään ja puretaan auki, mitä saadut tulokset kertovat ja miten niitä voidaan hyödyntää. Lisäksi luvussa vertaillaan lyhyesti tämän tutkimuksen sijoittumista muiden saman aihealueen tutkimuksiin. Tarkastelen omaa objektiivisuuttani tutkijan roolissa ja oman roolini haasteita sekä arvioin

omakohtaisesti tutkimuksen onnistumista. Lopuksi tuon esille ideoita jatkotutkimuksia ajatellen.

2 TUTKIMUKSEN METODOLOGIA

“Tieteellinen tutkimus on ongelmanratkaisua” (Heikkilä 2014, 12), sen lisäksi tutkimuksella tulee olla jokin tarkoitus tai tehtävä, jota se palvelee ((Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 133). Ongelmana kohdeyrityksellä on tarve muuttaa fyysisesti lähemmäs Etelä-Suomea, jossa sijaitsevat pääosa asiakkaista, mutta korkeammat kiinteät kustannukset luovat kysymyksen kannattavuudesta. Tämän tutkimuksen tehtävän siis voidaan ajatella olevan palvella kohdeyritystä ja pyrkiä auttamaan yritystä päätöksenteossa. Kausaalisella tutkimuksella pyritään selvittämään syy- ja seuraussuhteita. Tässä tutkimuksessa se tarkoittaa urbanisaatiota syynä ja siitä seuraavaa yritysten siirtymistä väestönmuuton mukana. Tätä seuraten on tarkoitus selvittää, onko myös kohdeyrityksen kannattavaa seurata muiden yritysten esimerkkiä ja laajentaa toimintaansa kaupunkikeskuksiin.

Tieteellisellä metodilla tarkoitetaan ajattelun ja tutkimuksen kautta tapahtuvaa ilmiöiden hahmottamistapaa. Tutkimuksen metodologia ei synny koskaan väkisin, vaan teoreettisen ajattelun ja tutkimuskäytännön vuorovaikutuksesta. Tutkimuksen metodologia on lähestymistapa, jolla pyritään objektiivisuuteen. Toimiva tutkimus on tieteenteoreettisen perustan ja yleisen metodologian pohtimista. Tutkimuksen metodologia on vain keino, ei mikään päämäärä tutkimustulosten saavuttamiseen. Mikään tekniikka ei ole toistaan parempi, vaan valittava metodi riippuu tutkittavasta kohteesta (Laaksovirta 1985). Tutkittava kohde on pk-seudun yritykset, jolloin metodologian pitää sopia niiden oletusarvoisesti kiireiseen arkeen, eli vastauskynnys pitää tehdä matalaksi.

Tämän tutkimuksen teoria ja viitekehys tarkoittavat samaa asiaa siten, että ne molemmat muodostuvat käsitteistä ja niiden välisistä merkityssuhteista. Tämän Suomen urbanisaatioon ja Suomessa sijaitseviin yrityksiin keskittyvän laadullisen tutkimuksen ja määrällisen tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu lähdekirjallisuuteen nojautuvasta teoriaosuudesta ja empirian muodostamasta kokonaisuudesta (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Tämä tutkimus toteutetaan sekä kvalitatiivisena että kvantitatiivisena. Käytännössä tämä tapahtuu sähköpostitse lähetettävällä kyselylomakkeella. Tässä tutkimuksessa näitä tutkimustyyppisiä kuvaavat monivalintakysymykset ja avoimet kysymykset. Nämä kaksi tutkimusmenetelmää eivät ole toisiaan poissulkevia ja niitä voidaan hyvin käyttää rinnakkain samassa tutkimuksessa (Eskola & Suoranta 1998, 12). Tutkimusta, jossa käytetään kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta, kutsutaan termillä Mixed Method Research (MMR). Näiden molempien tutkimusmenetelmien yhdistäminen luo tutkijalle paremman ymmärryksen tutkimuksen kohteesta verrattuna siihen, että käytettäisiin ainoastaan toista tutkimusmetodia yksistään. Tämä ajatus myös karsii pois heikkouksia, esimerkiksi niiden kysymysten osalta, joihin vain toinen tutkimusmetodi ei pysty vastaamaan. MMR myös pyrkii kaatamaan ennakkoluuloja ja raja-aitoja näiden kahden tutkimusmetodin välillä. On tärkeää korostaa, ettei toinen lähestymistapa tutkimukseen ole toista parempi ja molempia tarvitaan (Tuomi & Sarajärvi 2018).

2.1 Kvalitatiivinen tutkimusote

Tutkimusta suunniteltaessa on syytä miettiä, mikä tutkimustapa sopii juuri tälle tutkimukselle parhaiten. Kvalitatiivinen tutkimus voidaan paloitella 43 erilaiseen alalajiin (Hirsjärvi ym. 2007, 158). Näistä kvalitatiivisen tutkimuksen lajeista tätä tutkimusta kuvaa parhaiten laji toimintatutkimus, koska sillä pyritään kehittämään kohteena olevaa organisaatiota sen toimintatapoihin vaikuttamisen kautta. Kysessä on osallistava tutkimus, jolla nimenomaan pyritään saavuttamaan muutosta organisaatiossa ja käytännönläheisyys liittyy olennaisesti tehtävään tutkimukseen (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 58).

Kun haluamme tietää, mikä vaikuttaa yritysten päätöksiin sijoittua tietylle alueelle ja mitä näistä asioista päättävät ajattelevat, mihin he perustavat toimintansa, on paras tapa kysyä tätä heiltä suoraan. Näin kyselyihin ja haastatteluihin perustuva tiedonkeruu palvelee parhaiten tiedonsaantia, eikä turhille oletuksille jää tilaa (Tuomi & Sarajärvi 2018). On kuitenkin muistettava, että tutkija ei voi milloinkaan olla täysin varma, onko haastattelutapa tai haastattelukysymykset täysin toimivia.

Sanavalinnat saattavat haastateltavan maailmankuvassa näytellä eri roolia kuin haastattelijalle. Vastauksia saattaa myös vääristää haastateltavan kykenemättömyys ilmaista itseään tai haastateltavan vastauksiin vaikuttaa hänen oletuksensa siitä, mitä he luulevat haastattelijan haluavan kuulla (Bengtsson 2016). Tähän tutkimukseen soveltuva empiriaa voitaisiin kerätä myös fyysisillä haastatteluilla, mutta vuonna 2021 korona-aikaan soveltuvat parhaiten puhelinhaastattelut tai sähköpostin välityksellä tehdyt lomakekyselyt.

Täysin lomakkeella toteutetussa kyselyssä haasteena on se, että henkilöiden omat päätökset ja niiden takana olevat perusteet jäävät helposti pimentoon, mikä sotkee tutkimuksen reliabiliteettia. Reaaliaikaiset haastattelut ovat joustavia, niissä pystytään oikaisemaan heti mahdollisia väärinkäsityksiä ja empiria on vuorovaikutuksellista. Ihmisillä on taipumusta vääristää vastauksiaan sen mukaan, mitä he ajattelevat kysyjän haluavat vastattavan. Oletus myös on, että vastattavat osaisivat ilmaista itseään tarkoittamallaan tavalla. Lomakkeilla ei voida rekisteröidä tapaa vastata, vaan ainoastaan vastaus, mutta ei esimerkiksi, miten vastataan. Tutkijan omaa harkintaa tietenkin on, millaisen painoarvon tällaisille yksityiskohdille haluaa antaa (Tuomi & Sarajärvi 2018). Monet tutkijat pitävätkin henkilökohtaisia, kasvotusten tehtyjä haastatteluja ainoana oikeana empirian keruutapana. Nauhurit, ilmeet, muistiinpanojen kirjoittaminen ja muut tavat kuuluvat heidän mukaansa olennaisesti haastatteluprosessiin ja ilman niitä ei voida järjestää kunnollista haastattelua. On totta, että monet asiat tavallaan kuuluvat haastatteluprosessiin, kuten nonverbaaliset eleet. On kuitenkin huomioitava, että vastauksiin saattaa vaikuttaa haastattelijan omat ennakkoluulot, jotka saattavat vääristää vastauksia ja nämä jäisivät puhelinhaastattelussa pois. Esimerkkejä tällaisista ominaisuuksista voisi olla haastateltavan sukupuoli, pukeutuminen tai rotu. Myös haastateltavan anonymiteetti poistuu kasvokkain, jos sillä on haastattelun kannalta merkitystä. Puhelinhaastattelussa suurin osa näistä nonverbaalisista tekijöistä ja haastateltavan ominaisuuksista jää piiloon, tehden vastauksista objektiivisempia. Puhelimen välityksellä tehdyssä haastattelussa poistuvat myös visuaaliset ärsykkeet, mutta toisenlaiset viestit korostuvat enemmän. Näitä ovat muun muassa

äänen paino, tauot tietyissä kohtaa tai esimerkiksi puheen nopeus. Toisaalta taas kasvokkain tehdyssä haastattelussa toiminta pysyy henkilökohtaisempana ja haastateltavat saattavat rentoutua enemmän ja avautua paremmin (Oltmann 2016).

2000-luvun aikana erityisesti puhelinhaastattelut ovat kasvattaneet suosiotaan tutkimusta tehtäessä. Perinteisen puhelimen lisäksi vaihtoehtoisia väyliä ovat Skype-keskustelut ja muut internetin välityksellä käydyt keskustelut. Monet pitävät puhelinhaastatteluja täysin vertailukelpoisina henkilökohtaisiin haastatteluihin verrattuna. On myös tilanteita, jolloin kasvotusten tehtävää haastattelua ei voida järjestää, tällöin pakon edessä turvaudutaan puhelinhaastatteluun. Hyvä esimerkki on tästä vuoden 2020 koronapandemia. Yleisesti puhelinhaastatteluja voidaan pitää kustannustehokkaina ja kasvotusten tehtyjä haastatteluja helpompina järjestää. Haastattelut puhelimen välityksellä ovat keskimäärin myös lyhyempiä, eli samat asiat saadaan käsiteltyä nopeammin, säästäten aikaa oheispuuhastelelujen jäädessä pois. Pelkkää auvoa puhelinhaastattelut eivät kuitenkaan ole. Tekniset ongelmat saattavat haitata muutoin kuin kasvotusten tehtävää haastattelua (Novick 2008). Kaikille ovat tuttuja tilanteet, kun työpaikan Skype-palaverit kaatuvat tai useimmiten osallistujista jollain on ongelmia. Vähintään äänenlaadun kanssa on ongelmia ja isossa porukassa vähintään yhdellä on ongelmia liittyä palaveriin.

Haastattelijan turvallisuustekijää ei oteta yleisesti kovin usein huomioon. Kasvotusten tehtävässä haastattelutilanteessa uhka kohdistuu haastateltavaan, esimerkiksi fyysisen väkivallan muodossa tai seksuaalisena ahdisteluna (Oltmann 2016). Jotta haastattelu olisi hedelmällinen ja siitä saataisiin mahdollisimman paljon irti, on haastattelijan ja haastateltavan välille synnyttävä tietynlainen luottamussuhde. Haastateltavan pitää tuntea olonsa turvalliseksi haastattelutilanteessa ja tämä tilanne saavutetaan, mikäli haastatteliija kertoo koko haastatteluprosessin läpikulun ja tarkoituksen todenmukaisesti ja haastateltavan tiedot pysyvät luottamuksellisina. Haastateltavan tulee myös osoittaa mielenkiintoa itse haastateltavaan, mutta luonnollisesti myös hänen vastauksiinsa. Hyvän suhteen luominen tulisikin

olla primääritehtävä ennen itse haastattelua (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 41). Uhkatilanteita voi syntyä aina, kun toisilleen tuntemattomat ihmiset tapaavat suljetussa tilassa ja erityisesti, jos haastattelu pureutuu henkilökohtaisiin asioihin. Onko näitä asioita tarpeellista ottaa esille tutkimusta tehtäessä, Suomi on kuitenkin tutkitusti maailman turvallisin maa (World Economic Forum 2017). Vaikka etähaastatteluja vierastetaan useimmiten, on vuonna 2019 alkanut koronavirushiiri kääntänyt näitä ennakkoluuloja videokonferenssien osalta ja saanut ihmiset opettelemaan paremmin käyttämään etäyhteyksiä myös työn ulkopuolella. Sähköpostin välityksellä lähetetty lomakekysely tai puhelinhaastattelu taas on turvallinen tapa ulkoisilta uhilta, kuten esimerkiksi koronavirukselta.

2.2 Kvantitatiivinen tutkimusote

Kvantitatiivinen tutkimusmetodi perustuu muun muassa tilastojen tutkimiseen ja tämän tutkimuksen osalta se tarkoittaa saatua dataa vastanneilta yrityksiltä, eli vastauksia, joita voidaan suoraan taulukoida tai vaihtoehtoisesti aineistoa, jolla mitataan urbanisaation osuutta. Näiden kahden asian lisäksi on tarkoitus löytää todennettavia syy-seuraussuhteita näiden kahden välillä (Heikkilä 2014, 16). Tämän tutkimuksen empirian osalta tämä kattaa monivalintakysymysten vastaukset.

Kvantitatiivisia tutkimustuloksia voidaan verrata kvalitatiivisiin tuloksiin, joita saadaan haastatteluilla ja lomakekyselyillä. Tällä tavalla kahta tutkimusmetodia voidaan tehokkaasti käyttää rinnakkain syventäen ymmärrystä tutkimuksesta. Näitä kahta tutkimusmetodia ei voida pitää yhtenä kokonaisuutena, vaan ne tulee erottaa puhtaasti omiksi tutkimustavoikseen. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu enemmän tilastollisiin yhteyksiin ja suoriin lukuihin, tulokset pyritään saattamaan numeraaliseen muotoon ja mielellään taulukkomuotoon. Vastaavasti taas laadullisessa tutkimuksessa pitää jättää kaikki tilastoitu materiaali pois. Tilastollista todistelua voi tosin hyödyntää myös laadullisessa tutkimuksessa (Alasuutari 2012). Tämän tutkimuksen teoriaosuudessa perehdytään urbanisaation astetta numero-muodossa ja väestön muuttoliikettä kaupunkikeskittymiin. Taulukoitu data kertoo urbanisaation asteesta, mutta se ei varsinaisesti kerro suorista syistä muuttoliikkeen

takana. Teoriaosuuden kvantitatiivista dataa ovat esimerkiksi suurimpien kaupunkien suhteelliset asukasmäärät koko maan väestöön verrattuna tai yleisesti koko maan väestöstä se osuus, joka asuu taajama-alueiden sisäpuolella.

2.3 Metodologian yhteenveto

Tämä tutkimus toteutetaan poikkimetodologisesti käyttämällä pääasiassa kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä, mutta myös jonkin verran hyväksikäyttämällä kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Kun molempia tutkimusmetodeja käytetään samassa tutkimuksessa, yleensä toista priorisoidaan enemmän. Tutkimuksen tavoite ja tapa soveltaa MMR-tapaa määrittelee, kumpi tapa saa tutkimuksessa enemmän painoarvoa. Tämän tutkimuksen tapauksessa se tarkoittaa kvalitatiivista tutkimusmetodia kvantitatiivisen yli (Östlund, Kidd, Wengtström & Rowa-Dewar 2011).

Ihmisten tekemät päätökset, jotka johtavat urbanisaatioon, tehdään tunteisiin perustuen, ei vain lukuja tuijottamalla. Vaikka tehokkuuden maksimointi olisikin asuminen keskittymisen taustalla, ihmiset tekevät päätöksiä sijoittumisestaan tunnepohjalta. Sama asia huolestutti suomalaisia päättäjiä 2020-luvulla, kun suomalaisien syntyvyysluvut laskivat tasaisesti koko 2000-luvulla kehittyneiden maiden tapaan. Hallitus pohti kannustimia ihmisten vähentyneeseen haluun hankkia perhettä, mutta tosiasia on se, että lapsia tehdään itsekkäistä syistä, ei yhteiskunnan etua ajatellen. Samat tekijät ohjaavat myös päätöksiä kaupungistumisen takana. Ohjelmistoyritystä ei voi perustaa Utsjoelle, mikäli yrityksen työntekijät eivät halua sinne muuttaa.

Tutkimuksen valitussa metodologiassa on heikkoutensa löytää ihmisten ääni vastauksista, mikäli yrityksen yhteyshenkilöt pyrkivät vastaamaan yrityksen äänellä. Kuitenkin vastauksista, erityisesti avoimista, voidaan pyrkiä löytämään vastaajien omaa ääntä. Parempi empiirinen keino olisi ollut haastattelut, joissa erikseen olisi voitu korostaa, miten vastauksissa saa näkyä yksilön omat kiinnostuksen kohteet asuinpaikaksi ja miten yritys joutuu sen pohjalta miettimään omia sijaintipäätöksiään.

3 URBANISAATIO

Jotta voitaisiin käydä läpi urbanisaation vaikutusta yritysten sijaintiin, on syytä käydä läpi pintapuolisesti käsitettä urbanisaatio. Urbanisaatio eli kaupungistuminen, on nykymuodossaan maailmanlaajuinen ilmiö, joka on saanut alkunsa kunnolla 1800-luvulta (Birch & Wachter 2011). Urbanisaation voidaan ajatella alkaneeksi nykymuodossaan Viktoriaanisen ajan Britanniassa, jossa teollisissa tuotantomenetelmissä tehtiin mullistavia läpilyöntejä. Suurin näistä oli eittämättä höyrykoneen keksiminen, ja sitä seurannut myöhemmin polttomoottorin keksiminen. Näiden kahden maailmaa mullistavan keksinnön myötä teollistuminen laajentui myös Yhdysvaltoihin ja Saksaan ja täten käynnisti näiden maiden nopean kehityksen. Vaikka englantilaiset monessa määrin kokivat uuden kehityksen negatiivisena ja vaikka monet luddiitit jopa hajottivat uudenlaisia tuotantolaitoksia, kehitystä ei saatu pysäytettyä. Viktoriaanisesta Britanniasta tuli edelläkävijänä modernisoituvan maailman esikuva ja symboli (Wiener 2004, 4–5).

Urbanisaatio on yhteiskunnallinen ilmiö, joka koskettaa kaikkia ihmisiä. Se tarkoittaa ihmisten muuttamista kaupunkialueille, eli kaupungeissa asuvien osuus kokonaisväestöstä kasvaa. Kaupunkeja on ollut olemassa jo tuhansia vuosia, mutta vasta parin sadan viime vuoden aikana on puhuttu erityisesti urbanisaatiosta, kun väestö on muuttanut kiihtyvästi urbaaneille alueille. Urbanisaatio kuuluu yleisesti modernisaatioon, kuten myös teollistuminen ja nämä yhteiskunnalliset muutokset tähtäävät pohjimmiltaan tällä hetkellä kehitysmaissakin pääasiassa köyhyyden poistamiseen. Esimerkiksi Kiina on hyvä esimerkki siitä, miten modernisaatio on muuttanut yhteiskuntaa ja mahdollistanut etenemisen yhteiskuntaluokissa. Koli-
kon toinen puoli taas vilkkaassa kaupungistumisessa on se, ettei kaupunkien infrastruktuuri pysy kehityksen mukana. Erityisesti kehittyvissä maissa isommat kaupunkialueet ovat olleet haasteiden edessä (Birch & Wachter 2011).

Syitä kaupungistumiseen on useita. Selvimpiä vetovoimatekijöitä ovat tosiasiat, että urbanisaation aikaansaamat hyödyt yrityksille ja kuluttajille ovat sen aiheuttamia haittoja suurempia. Esimerkiksi yritykset hyötyvät toistensa läheisyydestä pienempinä kuljetuskustannuksina, mikä taas hyödyttää kuluttajia halvempina hintoina. Näitä hyötyjä kutsutaan mittakaava- ja sijaintieduiksi. Kun ihmiset ja yritykset keskittyvät pienelle alueelle, se luo tuotannon ja kulutuksen monipuolisuutta. Lisäksi resurssien vajaakäyttö vähenee, muun muassa työttömyyden riski laskee kaupunkialueiden kasvaessa ja monipuolistuessa. Tämä myös ajaa yrityksiä kilpailemaan keskenään, mikä lisää tunnetusti tehokkuutta (Laakso & Loikkanen 2004, 17–18).

Maailmassa on jatkuvasti meneillään erilaisia megatrendejä urbanisaation lisäksi, mutta näitä megatrendejä ei kuitenkaan käsitellä tässä tutkimuksessa sen tarkemmin. Tällaisia megatrendejä ovat muun muassa väestön ikääntyminen, maapallon väkiluvun kasvu, ilmastonmuutos ja raaka-aineiden väheneminen (Hiltunen 2012, 64–69). Nämä kaikki tekijät ovat omalta osaltaan sidoksissa myös kaupungistumiseen, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään käsittelemään yleisesti ihmisten muuttoliikettä maaseudulta urbaaniin ympäristöön. Muuttoliike eli migraatio on väestön siirtymistä toiselle alueelle. Migraatiota täytyy tarkastella yhtenä isona prosessina, joka oleellisesti kuuluu yhteiskunnan kehitykseen ja etenkin urbanisaatioon (de Haas 2010, 228).

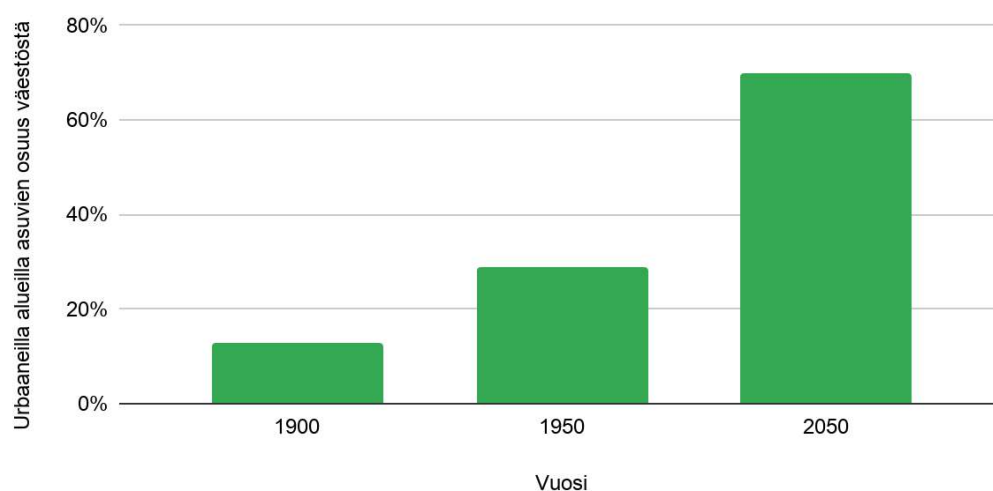
Kaikkialla maailmassa kaupungistumisesta on seurannut koulutetumman väestön keskittyminen kaupunkialueille, jolloin demografisesti katsottuna maaseutu kärsii paitsi väestökadosta myös koulutuskadosta. Tämä aiheuttaa kansantaloudellisia tappioita alueille, joilta poismuutto tapahtuu. Kun väestö keskittyy enemmän kaupunkialueelle, myös työpaikat ja varallisuus keskittyy aikaisempaa pienemmälle pinta-alalle. Suomessa tämä on näkynyt erityisesti koulutetumman väestön keskittymisenä Helsingin alueelle. Myös muissa yliopistokaupungeissa on ilmennyt samanlaista tulotason keskittymistä (Laakso & Loikkanen 2004, 407–408). Tämä

jättää maaseudun automaattisesti kehityksessä jälkeen. Otan esille myöhemmin, miten urbanisaatio edesauttaa bruttokansantulon (BKTL) nousua.

Oheisesta kaaviosta (Kaavio 1) käy ilmi, miten urbaanilla alueella asuvan väestön osuus on ollut kovin vähäistä vielä 1900-luvun alussa, mutta yli tuplaantunut vuoteen 1950 mennessä ja arvio vuoden 2050 on, että jopa 70 % ihmisistä asuu urbaaneilla alueilla. Lukuina tämä tarkoittaisi 6,3 miljardia ihmistä, kun se vuonna 2010 oli 3,5 miljardia (Parnell, Schewenius, Sendstad & Wilkinson 2013, 3).

Kaavio 1 Urbanisaation ennuste (Parnell ym. 2013).

Maailman urbanisaation aste 1900-luvulla ja 2050 vuoden ennuste

Kaupungistuminen ei ole saavuttanut lakipistettään vielä kehittyneissä maissa, vaikka 2000-luvulla 90 % kaupungistumisesta sijoittuu kehitysmaihiin. Kehittyvien maiden kaupungistumisen arvioidaan tasaantuvan 2050-luvulla. Kehitysmaissa urbanisaatio tulee todennäköisesti jatkumaan tästä eteenpäin vielä pitkään. Käytännössä tämä tarkoittaa jopa 70 miljoonaa uutta kaupunkilaista vuosittain. Kehittyvissä maissa urbanisaatio tarkoittaa myös slummien lisääntymistä (Hiltunen, 2012, 67). Slummit tuovat mukanaan erityisesti terveyteen liittyviä ongelmia. Niitä käsitelen seuraavassa kappaleessa. Kaupungistuminen tulee siis jatkumaan vielä

pitkään, Suomessakin kasvavana trendinä arvioiden mukaan ainakin vuoteen 2040 asti (MDI 2019).

3.1 Urbanisaation negatiiviset vaikutukset

Johdannossa nostettiin esille, miten kaupungistuminen tuo mukanaan myös negatiivisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Tässä osiossa otetaan esille lyhyesti eräs urbanisaation lieveilmiö eli terveysvaikutukset. Terveystietoisuuden ollessa edelleen kasvava trendi ja näin ollen ohjaava tekijä ihmisten eli yritysten työvoimaresurssin, päätösten takana asumisen sijaintiin liittyen. Urbanisaation vaikutuksia terveyteen on vaikea selvittää tekijöiden hajanaisuuden takia. Monet eri kaupungistumisen tekijät vaikuttavat terveyteen, mutta niiden aiheuttamia syitä on vaikea todentaa monenlaisten eri tekijöiden yhteisvaikutuksen takia. Slummit ovat yksi tekijä, jotka selvästi ilmentävät negatiivisia terveysvaikutuksia. Ihmisten asuessa ahtaasti ja huonoissa oloissa taudit pääsevät leviämään ihmisten jatkuvan fyysisen kontaktin ja heikon hygienian takia (Moore, Gould & Keary 2003).

Ahtaasti asutuissa keskittymissä vaaraa aiheuttavat esimerkiksi tulipalojen nopea leviäminen tai kulkutaudit. Kaupunkiturvallisuuteen ja palojen hallintaan on tosin tehty onnistuneita ratkaisuja ja Euroopan maissa voidaan ajatella näiden uhkien olevan hallinnassa, mutta erityisesti kehitysmaissa nämä ongelmat ovat edelleen keskeisiä (Laakso & Loikkanen 2004, 407).

Urbanisaatio lisää merkittävästi asukkaiden määrää pienellä alueella ja tämä johtaa myös moottorikäyttöisten ajoneuvojen runsaaseen lisääntymiseen. Muun muassa Mexico Cityssä 75 % ilmansaasteista tulee maantieliikenteen aiheuttamista päästöistä (Moore ym. 2003, 272). Vuoden 2020 koronakriisi on parantanut merkittävästi, joskin vain väliaikaisesti saastuneiden kaupunkien ilmanlaatua, ihmisten joutuessa tekemään aikaisempaa useammin töitään etänä, julkiset kokoontumiset ovat kiellettyjä ja ravintolat ovat joutuneet sulkemaan ovensa. Kuitenkin tällainen pakotettu tilanne sai ihmiset näkemään, mikä vaikutus kuluttamisen ja tarpeettoman liikkumisen vähentämisellä on kaupungistumisen mukanaan tuomiin

ongelmiin. Aika tulee näyttämään, opitaanko koronakriisistä mitään ja saadaanko sen antamalla opetuksilla muutoksia aikaan, vai palataanko aikaisempiin tapoihin tilanteen normalisoituessa.

3.2 Urbanisaatio yrityksen näkökulmasta

Kiihtyvä kaupungistuminen luo haasteita paikalliselle yhteiskunnalle muun muassa infrastruktuurin osalta ja ruraalialueita hankalammin hallittavina terveysongelmina. Kuitenkin yleisesti voidaan ajatella kaupungistumisesta olevan enemmän hyötyä isossa mittakaavassa. Urbanisaatio nostaa bruttokansantuloa ja suuri osa siitä tuotetaan urbaanialueilla. Esimerkiksi Thaimaan bruttokansantulosta 40 % tuotetaan Bangkokin alueella, mutta siellä asuu vain 12 % Thaimaan kansalaisista (Moore ym. 2003, 272). Helsingin seutu taas tuotti vuonna 2013 kolmanneksen Suomen kansantuotteesta ja kymmenen suurimman seutukunnan osuus kansantuotteesta oli kaksi kolmasosaa. Asukasta kohden tuotettu kansantuote Suomessa oli myös selvästi korkein Helsinginseudulla, se oli hieman yli 50 000 euroa, eli 36 prosenttia yli maan keskiarvon (Susiluoto 2016).

Paremmiin hoidettu infrastruktuuri houkuttelee enemmän ihmisiä, joka omalta osaltaan kasvattaa työvoimaa, joka taas synnyttää yrityksiä, joka vuorostaan houkuttelee sijoittajia. Näin kaupungistuminen muodostaa itseään ruokkivan oravanpyörän. Vastaavasti huonosti suunniteltu infrastruktuuri toimii jarruttavana tekijänä kaupunkien kehitykselle ja hyvä esimerkki tästä nähtiin Nigeriassa, jossa lyhytnäköisesti toimiva hallitus oli linjannut, että jokaisen yrityksen koosta riippumatta oli itse järjestettävä oma yrityksen veden ja sähkön saanti (Birch & Wachter 2011, 58). Tämä itseään vahingoittava noidankehä taas vähintään jarruttaa yritysten toimintaa ja vaikeuttaa yritysten pystyessä pysymistä, mutta pahimmassa tapauksessa ajaa koko yhteiskunnan taantumaan.

Kaupungistuminen houkuttaa yrityksiä luomaan strategioita pohjautuen yritysten sijaintiin. Yrityksiä houkuttaa mahdollisuus päästä käsiksi edulliseen työvoimaan, jonka suurempi väestöntiheys mahdollistaa. Se mahdollistaa myös suuremmat

markkinat ja laajemmat asiakaskannat kasvavan kysynnän muodossa. Toimiva hallinto urbaanialueilla saattaa tarjota etuja myös esimerkiksi verotuksen muodossa verrattuna kaupunkialueiden ulkopuolisiin alueisiin. Hallinto hyötyy kehittyvästä kaupungistumisesta itse ja täten haluaa suosia yrityksiä, joiden tehokas toiminta houkuttelee alueelle positiivista väestönmuutosta. Urbaanialueen parempi sijainti luonnollisesti tarjoaa yritykselle myös kilpailuetua muihin yrityksiin nähden (MacCarthy & Atthirawong 2003, 17).

Urbanisaation tarjoamat mahdollisuudet ja niiden hyödyt yrityksen näkökulmasta ovat toki riippuvaisia yrityksen toimialasta. Kaikentyyppeisiä yrityksiä sijainti kasvukeskusten alueilla ei hyödytä suhteessa kasvaviin juokseviin kuluihin. Tutkitusti yrityksen sijaintiin vaikuttavia päätöksiä ovat erityisesti kustannukset, alueen infrastruktuuri, työvoima ja alueella toimiva hallinto ja vallitseva poliittinen ilmapiiri (MacCarthy ym. 2003, 18). Yritykset pyrkivät minimoimaan kustannukset ja vastaavaroisesti maksimoimaan tuottavuutensa samanaikaisesti ja tämä heijastuu suoraan yrityksen päätöksiin sijaintia suunnitellessa. Vaikka verotusta yleisesti voidaan ajatella päätöksiä ohjaavana tekijänä, ei se kuitenkaan ole merkittävä osa yrityksen kuluja pois lukien matalatuottoiset alat kuten tekstiiliala. Korkean tuottavuuden aloilla, kuten esimerkiksi IT-alalla, verotuksen vaikutusta ei tule yliarvioida. Infrastruktuuri yrityksen sijaintiin Suomessa ei vaikuta merkittävästi, koska yleisesti Suomen infra toimii hyvin ja luotettavasti, erityisesti kasvukeskusten alueella. Tietotyön mahdollistamisessa avainasemaan nousevat luotettavat internet-yhteydet, julkinen liikenne ja esimerkiksi työyhteisöä palvelevat toimitilat. Kaupungistuminen luo näille tarpeille riittävät resurssit. Teollisuuden tarpeisiin taas on vastattu erillisillä teollisuusalueilla, joihin on luotu kustannustehokkaita tiloja yritysten tarpeisiin. Työvoiman saatavuus on yksi suurin syy sijoittaa yritys kasvukeskusten alueelle. Ihmisten hakeutuessa kaupunkikeskuksiin, myös saatavilla olevan työvoiman määrä kasvaa. Uudelle alueelle sijoituttaessa yrityksen voi olla haastavaa löytää työvoimaa, mikäli uuden alueen väestö poikkeaa aikaisemmasta ja kulttuurierot ovat suuria. Valtion sisällä muutettaessa tästä ei yleensä ole huolta. Hallinto ja poliittinen ilmapiiri ja näiden tuomat riskit on syytä huomioida

yrittäjien sijainnissa. Epävakaa poliittinen ilmapiiri vaikeuttaa yrityksen toimien ennakoimista ja täten luo haasteita strategian määrittämiseen ja siinä pysymiseen (Laakso & Loikkanen 2004, 78).

Kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna yritysten sijaintiin vaikuttavat monet erilaiset kustannustekijät, kuten logistiikan ja työvoiman kustannukset. Tämä on ollut yleisesti vallitseva globaali trendi, kun yritykset ovat siirtäneet tuotantoaan halvemman työvoiman maihin, esimerkiksi Aasiaan (MacCarthy ym. 2003, 3). Kuluttajille tuotannon siirtäminen kotimaasta halvemman työvoiman maihin saattaa olla negatiivinen signaali, joka vaikuttaa ostopäätökseen.

3.3 Päätöksentekoprosessi sijoittumisen taustalla

Päätös toiminnan siirtämisestä tai laajentamisesta tulee aina pohjautua laajaan esiselvitykseen. Suunnitelmat ennen päätöstä tulee aloittaa keräämällä oleellista tietoa alueelta, jonne etabloitumista yrityksessä ollaan suunnittelemassa (MacCarthy ym. 2003, 20). Uudessa sijoittumisessa on yritykselle monia haasteita, erityisesti taloudellisesti, minkä takia hyvin suunnitellun sijoittumisen edut nousevat esiin. Muutoin odotetut hyödyt uudesta sijainnista saattavat valua hukkaan.

Monesti päätöksenteko yrityksen johdossa voi toisaalta perustua puhtaasti johdon intuitioon, mikä on kuitenkin kehittynyt mahdollisesti vuosikymmenten kokemuksella ja saattaa olla parempi ja kannattavampi päätös, kuin pitkälliseen analyysiin perustuva päätös.

3.4 Urbanisaatio Suomessa

Tässä osassa keskitytään erityisesti Suomen kaupungistumiseen pintapuolisesti, vaikka globaali urbanisaatio on yhtä merkittävä tekijä ja luonnollisesti asia, mikä ohjaa myös Suomen kaupungistumista. Tämä tutkimus keskittyy kuitenkin Suomen pääkaupunkiseudulla oleviin yrityksiin, joten tarkempi tarkastelu globalisaatioon Suomessa on paikallaan.

Seuraavaksi käyn läpi parin sadan vuoden aikajaksoa, lähtien menneisyydestä, siirtyen nykyaikaan ja siitä vielä lähitulevaisuuteen seuraavien vuosikymmenten ajalle, mitä voimme odottaa tapahtuvan Suomen kaupungistumisen kiihtyessä.

3.4.1 Menneisyys

Suomi oli erittäin vahvasti maatalousyhteiskunta 1900-luvun keskivaiheille asti ja tämä omalta osaltaan vaikutti siihen, ettei kaupungistuminen seurannut samalla tahdilla muiden Euroopan maiden kanssa, joissa teollisuus Viktoriaanisen aikakauden aikana ja erityisesti sen jälkeen kasvoi räjähdysmäisesti (Wiener 2004).

Suomessa kaupunkiväestön osuus vuonna 1860 oli vain noin viisi prosenttia. Vuonna 2012 tämä luku oli jo noin seitsemänkymmentä prosenttia. Toisin sanoen näiden 152 vuoden aikana kaupungeissa asuvien ihmisten suhteellinen määrä 14-kertaistui. Samalla aikaikkunalla Suomen BKT henkilöä kohti kasvoi 20-kertaiseksi. Ihmisten tuottavuus ja kaupunkeihin muuttaminen käyvät globaalisti käsi kädessä, eli kaupungistuminen etenee taloudellisen kehityksen mukana (Laakso & Loikkanen 2004, 21–22).

3.4.2 Nykyhetki

Vasta 1900-luvun puolenvälin jälkeen Suomen teollistuminen alkoi ottaa isompaa roolia yhteiskunnassa ja väestön muuttoliike kaupunkeihin alkoi kiihtyä. Suomen kaupungistuminen on aina ollut keskimääräisesti hitaampaa kuin muissa länsimaissa, tästä poikkeuksena Helsinki, jossa se on ollut suhteellisen aktiivista. 2000-luvulla kuitenkin suurin kaupungistumista lisäävä tekijä on ollut maahanmuutto. Vuosina 2007–2016 vieraskielinen väestö kasvoi yhdeksän prosenttia, kun taas suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä kasvoi vain 0,5 prosenttia. Vieraskieliset hakeutuvat kantasuomalaisia useammin kaupunkialueille. Muutoin kaupungistuminen on ollut Suomessa verrattain hidasta 2000-luvulla (Laakso 2018). Muuttoliike on merkittävin väestönkasvua ruokkiva tekijä. Erityisesti 2000-luvulla, kun laskusuhdanteessa ei synny uusia työpaikkoja, motiivit muuttamiseen

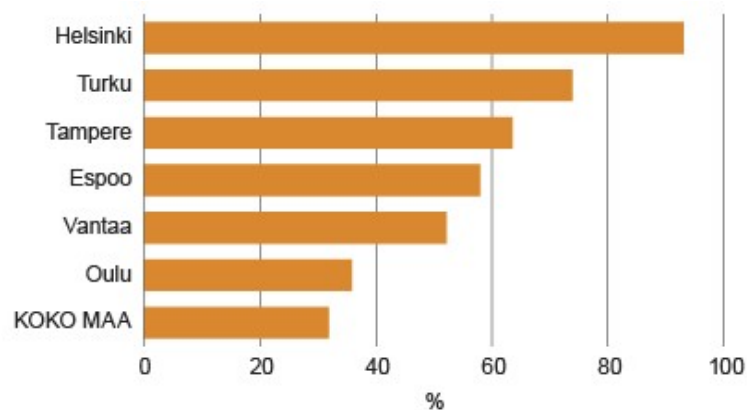
myös vähenevät. Kasvu on keskittynyt suurimpiin kaupunkeihin jo vuosikymmeniä, eikä ole syytä olettaa, että tähän trendiin olisi tulossa muutoksia (Tilastokeskus 2004).

Suomalaisten koulutustason ripeä nousu 1900-luvun aikana on vauhdittanut perheiden kasvua, joissa molemmilla vanhemmilla on korkeakoulututkinto. Noin puolella nuorista aikuisista, jotka suunnittelevat perheen perustamista, on korkeakoulututkinto ja koulutusta vastaavien töiden tarjonta on rajallista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että perheiden vaatimukset töiden suhteen ovat kasvaneet ja vain suuremmat kaupungit useimmiten pystyvät vastaamaan tähän kysyntään (Koste, Lehtovuori, Neuvonen & Schidt-Thomé 2020).

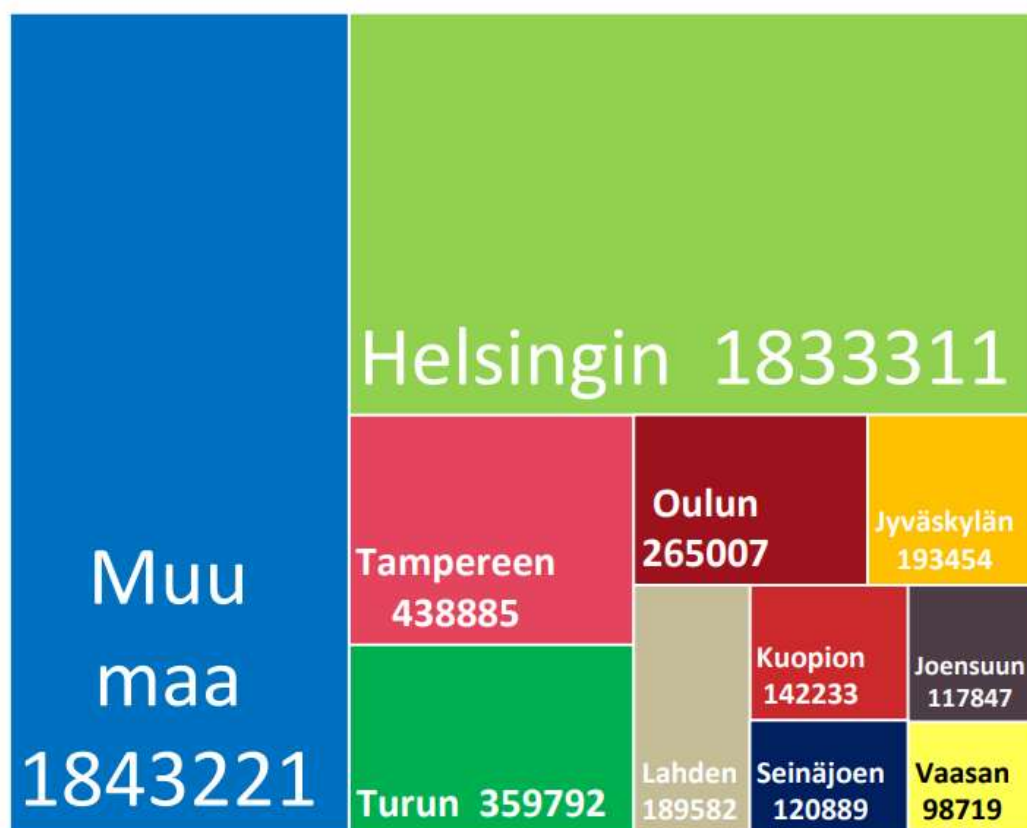
3.4.3 Tulevaisuus

Vastoin yleistä ajatusmaailmaa, työsuhteet eivät ole lyhentyneet merkittävästi 2000-luvulla. Kuitenkin osa-aikatyö tai vuokratyöläisyys on yleistynyt merkittävästi aikaisempaan verrattuna. Tämä ja digitalisaation kasvu suosii asumista kaupunkialueella taajaman ulkopuolen sijaan. Ihmisten kannattaa muuttaa alueelle, jossa yrityksiä on tiheämmässä ja töitä paremmin tarjolla (Koste ym. 2020). Mikään indikaattori ei toistaiseksi viittaa siihen, että tämä trendi olisi muuttumassa. Alla olevasta Tilastokeskuksen kaaviosta käy ilmi kaupunkialueella asuvien prosentuaaliset osuudet Suomen suurimmissa kaupungeissa.

Kaavio 2 Sisemmällä kaupunkialueella asuvien osuus kaupungin väestöstä 2014 (Tilastokeskus 2016).

Alla olevasta kuvasta (Kuva 1) nähdään vielä lukuina, minkä kaupungin alueelle väestö tulee Suomessa sijoittumaan lähitulevaisuudessa. Huomattavaa on, että tulevaisuudessa 32,7 % Suomen väestöstä asuu Helsingin seudulla MDI:n ennusteen mukaan.

Kuva 1 Suomen väestön sijoittuminen 2040-luvulla (MDI 2019).

MDI:n laskelmien mukaan vuoteen 2040 asti kasvavia maakuntia on Suomessa enää kolme, Uusimaa, Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi. Näiden vetovoimatekijöinä toimii aiemmin mainitut kasvukeskukset, eli Turku, Tampere ja Helsinki. Näistä kolmesta väestönlisäys kohdistuu ensisijaisesti luonnollisesti Helsinkiin, aikaisemman trendin mukaisesti. Toissijaisesti väestönlisäys kohdistuu Helsingin jälkeen Tampereelle ja Turkuun tasaisesti (MDI 2019).

3.5 Yhteenveto

Kaupungistuminen on siis ilmiö, joka tulee jatkumaan todennäköisesti vielä yli sata vuotta ja saavutettuaan lakipisteensä myös kehittyvissä maissa, se alkaa tasaantua. Tällöin lähes kaikki ihmiset asuvat urbaanialueilla ja maailma tulee näyttämään täysin erilaiselta, kuin se meille esimerkiksi 2020-luvulla näyttäytyy. Tuemme saamaan siitä esimakua seuraavan 30–40 vuoden aikana, kun kehittyneiden maiden kaupungistuminen alkaa tasaantua.

Pienessä mittakaavassa voimme jo nyt nähdä kaupungistumisen ja sen seuraukset Suomessa ja jokapäiväisessä elämässämme. Asuminen on keskittynyt jo vuosikymmeniä suuremmissa kaupungeissa lähiöihin ja töissä käynti keskittyy kaupunkialueille, pitkienkin matkojen takaa. Alati kasvavat ostoskeskukset, palvelut ja liikkeet keskittyvät omille alueilleen, teollisuus keskittyy teollisuusalueille, omakotitalo-alueet omille alueilleen ja tiiviimpi asuminen eli käytännössä kerrostalot, omille alueilleen.

4 EMPIRIA

Tässä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen empiiristä osaa, eikä niinkään paneuduta metodologiaan sen takana. Metodologia käsiteltiin aiemmassa osassa, eikä siihen ole tarvetta palata uudelleen. Tarkoitus on soveltaa kappaleessa kaksi käsiteltyä tutkimusmenetelmää.

Tämän tutkimuksen ja empirian on tarkoitus selvittää suomalaisten yritysten syitä sijoittua kasvukeskuksiin ja kartoittaa niiden tavoitteita muutosta edeltävältä ajalta. Saatujen tietojen ja tulosten perusteella pyritään luomaan kokonaiskuva siitä, mitä myös oman yrityksemme on otettava huomioon uutta toimipistettä perustettaessa. Tutkimuksessa ei erikseen jaotella yrityksiä niiden toimialojen mukaan, mutta tuloksissa on mainittu yrityksen päätoimiala, yritysten kuitenkin pyssyessä nimettöminä. Vastauksissa otetaan kuitenkin huomioon yritysten toimiala, liikevaihto ja henkilöstön koko.

Jotta tulosten analysointi olisi johdonmukaista, on syytä käyttää strukturoitua kysymyslomaketta. Tällaiselle lomakkeelle on ominaista, että se lähetetään kaikille haastateltaville samanlaisena. Toimintana tämä on äärimmäisen tehokasta toteuttaa tietokoneella. Myös kohdeyritysten edustajien on helppoa ja nopeaa vastata. Tuloksia on myös helppo hallinnoida ja organisoida. Tämä helpottaa tulosten analysoimista ja tulosten vertailu on ennen kaikkea nopeaa. Lisäksi strukturoitua kysymyslomaketta on helppoa käyttää, koska kohdeyritykset ovat pitkälti samanlaisia ja toimivat samanlaisessa toimintakulttuurissa (Metsämuuronen 2009, 246).

4.1 Tutkimusmenetelmät

Helppo ja nopea kyselytutkimus sähköpostin välityksellä saatetaan nähdä samanaikaisesti pinnallisena ja liian helppona yrityksenä tehdä tutkimusta. Tämä saattaa vastaajan näkökulmasta laskea tutkimuksen merkityksellisyyttä ja täten vaikuttaa vastauksiin. Sen lisäksi kyselyissä ilman fyysistä haastattelutilannetta väärinymmärtämisen riski kasvaa merkittävästi. Tämä laskee vastuuta enemmän

kysymyslomakkeelle, jonka on syytä olla niin selkeä, että väärinymmärrysten riski olisi mahdollisimman pieni (Hirsjärvi ym. 2007, 191).

Sähköisen kyselylomakkeen haasteista huolimatta tämän tutkimuksen kysely toteutettiin sähköpostin välityksellä muun muassa vuonna 2021 edelleen vallinneen koronatilanteen takia. Kysely toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella, missä kaikille vastaajille esitettiin täysin samat kysymykset. Tällä tavalla haluttiin tuoda esille, miten yrityksen koko ja toimiala vaikuttavat vastauksiin, eikä kysymyksiä haluttu muuttaa esimerkiksi erilaisten toimialojen vastaajien mukaan. Eräs huomion arvoinen asia kyselylomaketta laatiessa on se, miten hyvin lomake loppujen lopuksi sopii teoreettiseen viitekehykseen ja yleisesti edesauttaa tutkimuskysymyksen selvittämistä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 189). Tämä aiheutti uudelleenpohdintaa lomakkeen osalta ja jossain määrin toimenpiteitä kysymysten laatimista ajatellen.

Kyselylomake haluttiin tehdä mahdollisimman suoraviivaiseksi ja yksinkertaiseksi, jotta vastaajien olisi helppo vastata kysymyksiin, eikä tulkinnanvaraa käytännössä jäisi siitä, mitä kysymyksellä haetaan. Näin myös vastaukset ovat keskenään vertailukelpoisia, koska kaikkien vastaajien voidaan olettaa ymmärtävän kysymykset samalla tavalla. Lisäksi kysely oli tarkoituksella lyhyt ja ytimekäs, että vastaaminen olisi nopeasti ja helposti hoidettavissa, koska tällaisesta tutkimukseen osallistumisesta on helppo jättäytyä pois. Yritykset keräävät jatkuvasti tietoa asiakkaistaan kasvattaakseen liikevaihtoaan ja ihmiset saavat puuduttavan määrän pyyntöjä vastata kyselyihin. Tämä aiheuttaa eräänlaisen ähkyn ihmisille ja laskee merkittävästi vastausintoa. Moni tutkija suhtautuukin kyselylomakkeisiin varauksella tutkimusta tehtäessä (Hirsjärvi ym. 1997, 194).

Kysymyksillä haluttiin selvittää urbanisaation ja sijainnin merkitystä yrityksen omasta näkökulmasta, tämän lisäksi kysyttiin liikevaihdon kokoluokkaa ja henkilöstön määrää. Näiden kaikkien tekijöiden yhteisvaikutusta ja vertailua haluttiin selvittää muiden yritysten vastauksiin verrattuna.

4.2 Tulosten analysointi

Tutkimuksissa on aina riski, että tutkijan oma asenne vaikuttaa kyselyn rakentamiseen ja vastausten tulkintaan. Tutkijan asema on olla mahdollisimman objektiivinen, olettaen että objektiivisuudella tarkoitetaan sitä, ettei tutkija itse sekoita omia uskomuksiaan tai asenteitaan tutkimukseen, lomakkeisiin tai tutkimuskohteisiin (Eskola & Suoranta 1998). Tässä tutkimuksessa tähän on pyritty mahdollisimman neutraalilla kyselylomakkeella ja sillä, että kaikille vastanneille on lähetetty tismalleen samanmuotoinen lomake täytettäväksi. Tutkittaessa on syytä muistaa, että laadullisen aineiston purkaminen voi olla haastavaa ja tutkijaosa-puoli saattaa turhautua aineistoaan läpi käydessään. On helppo asettua puolueellisuudelle kannalle ja näin antaa omien ennakoasenteiden vaikuttaa tuloksiin. Niin sanottu refleksiivinen litterointikäytäntö onkin askel siihen suuntaan, että tutkija tiedostaa oman roolinsa tulosten purkamisessa ja analysoinnissa. Tutkijan omat rajoitukset voidaan tuoda selvästi esille tutkimuksessa. On tärkeää hyväksyä, ettei tuloksia voidakaan purkaa täydellisesti ja hyväksyä tietty epätäydellisyyden taso (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 441–442).

Kyselylomakkeen heikkoja puolia ovat muun muassa vaikeus varmistua, miten vakavasti vastaajat ovat asennoituneet kysymyksiin tai miten tutkimuksessa on onnistuttu kontrolloimaan kysymysten väärinymmärtämisen mahdollisuudet (Hirsjärvi ym. 1997, 191). Vastaajille annettiin mahdollisuus myös tuoda omia näkökulmiaan esille avoimilla kysymyksillä, joihin ei tarjottu mitään vastausvaihtoehtoa. Tämä antaa vastaajille mahdollisuuden sanoa, mitä heillä todella mielessään. Avoimiin kysymyksiin kriittisesti suhtautuvat tutkijat ovat sitä mieltä, että avoimien vastausten kirjo on turhan laaja. Avoimet vastaukset asettuvat helposti vaikeasti käsiteltävään muotoon ja saattavat vaikuttaa negatiivisesti tutkimuksen luotettavuuteen (Hirsjärvi ym. 1997, 197). Tästä huolimatta tutkimuksen kannalta on hyvä tuoda vastaajille mahdollisuus, vaikka vastaukset avoimiin kysymyksiin olisivatkin laajoja tai vaikeasti tulkittavia.

5 TULOKSET

Tutkimuksen tavoite oli selvittää urbanisaation vaikutusta yritysten sijaintipäätöksiin. Kohdeyrityksiksi valittiin vuosina 2018–2021 perustetut tai sinne uuden yksikön avanneet yritykset. Tutkimus selvitti yritysten kriteerejä sijaintipäätösten takana, yritysten omia näkemyksiä sijainnin ja sen sidosryhmien tärkeydestä ja niiden omia mielipiteitään sijainnin merkityksestä. Tässä kappaleessa käydään läpi yritysten vastauksia ensin toimialoittain ja yritysten koon mukaan, sen jälkeen tuloksia analysoidaan kokonaisuudessaan.

Kysely toteutettiin sähköisesti Google Forms -muodossa, johon saatiin kaikkiaan 25 vastausta. Kysely lähetettiin sähköpostilla kolmesti viikon välein 110 yritykselle pk-seudulla, jotka on perustettu kolmen viime vuoden aikana tai ne ovat tällä aikavälillä avanneet uuden toimipisteen pk-seudulle. Vastausprosentin jäi yllättävän alhaiseksi, sen ollessa 22,7 %. Vastausaktiivisuus vastasi odotuksia, mutta jäi silti harmillisen matalaksi. Saadut vastaukset riittävät kuitenkin antamaan kuvan, mitkä perusteet ovat ohjanneet yrityksiä päätösten takana, kun sijainti on valittu ja mitkä asiat yrityksissä on koettu tärkeiksi. Saatesähköpostissa kerrottiin tutkimuksen taustaa ja tarkoitusta.

Yritykset jakautuivat tasaisesti eri toimialoille, rakentamisen, palveluiden, teollisuuden ja kaupan alan kesken. Niiden lisäksi oli yksittäisiä pienempiä toimijoita. Pääosin yritykset olivat 1–4 hengen kokoisia pienyrityksiä, mikä oli odotettavissa, koska yritykset oli lähes kokonaan perustettu kolmen viime vuoden aikana. Vastanneissa oli mukana myös kaksi suurempaa yritystä, jotka olivat avanneet uuden yksikön pk-seudulle.

5.1 Yrityksen sijainnin merkitys yrityksille itselleen

Yritykset, jotka kokivat oman sijaintinsa olevan tärkeä, eivät olleet keskittyneet mitenkään tietylle toimialalle. Yritykset, joille sijainnin merkitys oli suuri tai erittäin suuri, jakautuivat tasaisesti kaikille toimialoille ja myös niiden henkilöstömäärät

vaihtelivat laidasta laitaan. On siis enemmänkin yrityksen toimintatavoista ja liiketoimintasuunnitelmista riippuvaista, miten tärkeäksi yritys itse kokee oman sijaintinsa.

Kyselyyn vastanneet yritykset kokivat sijainnin tuoman helppouden olevan yksi avaintekijä ja etu nykyisessä sijainnissa. Erityisesti vastauksissa korostettiin saavutettavuuden tekemistä helpoksi ja niin sanottuja valmiita ratkaisuja keuhuttiin, kuten valmiiden toimitilojen ja niiden läheisyyteen rakennettujen palveluiden saatavuuden mahdollistaminen. Urbanisaation mukanaan tuomia etuja tuotiin toistuvasti esille ja näitä ovat muun muassa kattava julkinen liikenne, yrityksen sidosryhmien, työvoiman ja asiakkaiden läheinen sijainti. Myös työhön liittymättömiä asioita, kuten virkistysmahdollisuuksia yrityksen lähellä arvostettiin. Esimerkiksi tärkeinä nähtiin ravintolat ja liikkumismahdollisuudet inhimillisen etäisyyden päässä työpaikasta.

Yksi vastaus korosti erityisesti kasvukeskusten läheisyyden tärkeyttä. Yritykselle oli tärkeää lyhyet logistiikkaketjut ja heidän tuotannossaan käytettävät kierrätysraaka-aineiden helpompi saatavuus. Tässä vastauksessa korostuu urbanisaation hyödyt yritykselle, vaikkakin nämä hyödyt olivat sidottu vahvasti yrityksen toimialaan sopivaksi.

5.2 Kiinteiden kustannusten merkitys

Vastanneista yrityksistä vain kolme ilmoitti, että heille kiinteillä kustannuksilla ei olisi suurta merkitystä. Kaikille muille vastanneille niillä oli vähintään jonkin verran merkitystä ja kymmenelle vastanneelle yritykselle kiinteillä kustannuksilla oli suuri tai erittäin suuri merkitys. Kiinteillä kustannuksilla tarkoitetaan niitä taloudellisia rasitteita, joihin yritys ei käytännössä itse pysty vaikuttamaan, kuten toimitilojen vuokra.

Yhdistävä tekijä yrityksillä, joille kiinteiden kulujen merkitys oli suuri tai erittäin suuri, oli matala liikevaihto. Näiden yritysten liikevaihto oli järjestään alle miljoona

euroa vuodessa, joten on myös ymmärrettävää, että heille kustannusten merkitys on suurempi, riippumatta toimialasta. Yritykset olivat myös pääasiassa palvelu- ja hyvinvointialan yrityksiä, missä katteet ovat todennäköisemmin matalampia kuin esimerkiksi IT-alalla tai rakennusalan yrityksissä.

Riippumatta siitä, olivatko kiinteiden kustannusten merkitys suuressa merkityksessä yrityksissä, toimitilojen vuokran osuus oli suurimmalle osalle yrityksistä merkittävin kuluerä. Ainoastaan muutamalla yrityksellä jotkin muut kulut, kuten esimerkiksi polttoainekulut, olivat merkittävämpiä kulueriä kuin vuokra. Osa yrityksistä olivat hyväksyneet suuremmat vuokratulot sijainnin parantamiseksi ja toisaalta osa yrityksistä olivat valinneet etäämmän sijainnin pienempien vuokratulujen takia.

5.3 Muiden yritysten sijainnin merkitys

Muiden yritysten sijainnin merkitys jakautui tasaisesti vastanneiden yritysten välillä. Käytännössä kolmasosa oli sitä mieltä, ettei muiden yritysten sijainnilla ole merkitystä. Kolmasosalle sillä oli jonkin verran merkitystä ja kolmasosalle muiden yrityksen sijainnilla oli suuri merkitys. Lisäksi yhdelle yritykselle muiden yritysten sijainnilla oli erittäin suuri merkitys. Yritysten koko ja toimiala eivät korreloineet mitenkään erityisesti riippuen siitä, näyttelikö muiden yritysten sijainti tärkeää roolia vastanneelle yritykselle. Kuitenkin oman yrityksen ja muiden yritysten sijainnin tärkeydellä oli merkittävä yhteys. Mikäli yritykselle itselleen sijainnilla oli suuri tai erittäin suuri merkitys, myös muiden yritysten sijainnilla koettiin olevan enemmän merkitystä.

Samanlaista kausaliteettia ei löytynyt yrityksille ihmisten asutuksen sijainnin kanssa. Pääasiassa yrityksille ei ollut suurta merkitystä ihmisten asutuksen sijainnilla, kuten niille oli merkitystä niiden omalla tai muiden yritysten sijainnilla. Ihmisten asumisen sijainnin merkitys oli samalla tasolla myös niiden yritysten kohdalla, joille ei oman yrityksen tai muiden yritysten sijainnilla ollut suurta merkitystä.

Kuten teoriaosuudessa ilmeni, urbanisaatio keskittää yrityksiä ja niiden sidosryhmiä lähelle toisiaan, samalla nostaen kiinteitä kuluja. Kuitenkin nousevista kustannuksista huolimatta yritysten kannattaa valita sijaintinsa muiden yritysten läheisyydestä, koska siitä saatava hyöty on kasvavia kustannuksia suurempi. Kyselyn tulosten perusteella yritykset eivät kokeneet ihmisten asutuksen sijainnilla olevan yrityksen toimintaan yhtä suurta merkitystä, eli yritysten näkökulmasta niiden sidosryhmistä toisten yritysten keskittyminen luo kannattavuustekijöitä yrityksille, mutta yksityishenkilöiden asuminen ei.

5.4 Saavutettavuuden merkitys

Teoriaosuudessa perehdyttiin urbanisaation etuja sidosryhmien keskittymiseen ja täten saavutettavuuden paranemiseen. Yrityksille tuo etua asiakkaiden helppo pääsy yrityksen palveluihin ja varsinkin, jos yrityksen toimiala edellyttää asiakkaiden vierailua kivijalkaliikkeessä, saavutettavuus nousee tärkeään rooliin.

Kyselyn tulosten perusteella odotetusti vähemmän arvoa saavutettavuudella oli rakennusallalla, jolla fyysinen asiointi asiakkaiden toimesta on vähäisempää ja yritystoiminta sidosryhmien suuntaan sijaitsee asiakkaan tiloissa tai alueella. Toisaalta myös odotetusti palvelualan yrityksille saavutettavuuden merkitys oli joko suuressa tai erittäin suuressa asemassa.

Vastausten perusteella yritysten koolla ei ollut saavutettavuuden kannalta merkitystä, vaan 1–4 hengen yrityksissä saavutettavuuden merkityksen ääripäät olivat yhtä suuret niin pienissä, kuin isommissakin yrityksissä. Vastauksissa ei siis löytynyt korrelaatiota yrityksen koon perusteella, vaan saavutettavuuden merkityksellisyys riippui enemmän yrityksen toimialasta.

5.5 Urbanisaation negatiiviset vaikutukset

Vaikka terveystietoisuus on edelleen kasvava trendi, oli yrityksissä otettu verrattain vähän huomioon kaupungistumisen negatiivisia vaikutuksia. Pääasiassa vastauksissa huomioituja asioita olivat Helsingin tiheän verkoston muodostama

ilmanlaadun laskeminen ja melutaso. Toisaalta vastauksissa arvostettiin turvallisuutta ja luonnon läheisyys koettiin tärkeänä. Vastausten perusteella enemmän yrityksissä panostettiin kuitenkin taloudellisiin näkökulmiin, mutta vastausten perusteella yrityksissä oli otettu huomioon myös työntekijöiden jaksaminen. Työviihtyvyys ei suoraan liity urbanisaatioon, mutta siihen oli panostettu vastapainoksi stressiä kohtaan. Urbanisaatiosta suoraan johtuvia ongelmia ei ole pystytty tutkimuksissa todentamaan, mutta sosioekonomisella asemalla on havaittu olevan yhteyttä mielenterveysongelmiin (Dekker, Peen & Koelen 2008).

Yritykset luonnollisesti kilpailevat parhaasta työvoimasta ja myös monelle työnhakijalle yrityksen arvot ovat kasvavissa määrin merkityksellisiä asioita uutta työpaikkaa mietittäessä. Yritykselle siis voisi ajatella olevan etua työntekijöiden viihtyvyyden ja terveyden maksimoimisesta. Kuitenkin moni yritys laiminlyö näitä arvoja, varsinkin vuonna 2019 alkaneen koronapandemian aikaansaaman etätyöbuumin aikana yritykset ovat vähentäneet merkittävästi investointeja toimitiloihin ja yritystysten tarjoamiin virkistyspalveluihin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, kannattaako yrityksen sijoittua kasvukeskusten alueelle kasvavista kustannuksista huolimatta. Tarve tutkimukselle syntyi, kun Tele Radio Finland Oy:lle ilmeni tarve perustaa toinen yksikkö pk-seudulle, missä iso osa sen asiakkaista sijaitsee. Ajatus kasvavista kuluista ja niiden suhteesta kannattavuuteen arvelutti, joten tutkimus päätettiin kohdistaa samankaltaisessa tilanteessa oleviin yrityksiin. Tarkemmin tutkimuksen kohteeksi valittiin suhteellisen hiljattain perustettuja yrityksiä, jotta saatu data olisi mahdollisimman tuoretta. Sen lisäksi tutkimukseen valitut yritykset sijaitisivat pk-seudulla, jolla kaupungistuminen on kolmesta suurimmasta kasvukeskuksesta kaikkein nopeinta.

Teoriaosuus käsittelee historiaa kaupungistumisen taustalla, kaupungistumista yrityksen näkökulmasta, päätöksentekoprosessia ja urbanisaatiota Suomessa parin vuosisadan ajalta. Teoreettinen viitekehys alkaa globaalista näkökulmasta ja keskittyy loppua kohti tarkempaan viitekehykseen, tarkentuen Suomeen ja lopuksi pk-seutuun, mukaillen empiriaa. Kaupungistumisen taustalla on monia tekijöitä ja ne kaikki vaikuttavat omalla tavallaan yritysten päätöksiin sijainnista. Urbanisaation nostaessa yhteiskunnan tuottavuutta, luo yritysten keskittyminen optimaalisille alueille kilpailuetua muihin yrityksiin nähden. Teoriaosuus tuo esille näitä tekijöitä, mitkä ovat johtaneet kaupungistumisen kehittymiseen ja pintapuolisesti ajatusmaailmaa yrityksissä sijaintipäätöksiä mietittäessä.

Kyselyssä yrityksiltä tiedusteltiin yrityksen omaa sijaintia ja yritysten sijaintia suhteessa muihin yrityksiin ja niiden sidosryhmiin. Näiden konkreettisten tekijöiden lisäksi vastaajilta tiedusteltiin heidän omaa mielipidettään sijainnin tärkeydestä ja yrityksen saavutettavuudesta. Lisäksi kysyttiin henkilöstön kokoa ja yrityksen liikevaihtoa, vain jotta saataisiin selville, onko yrityksen koolla ja liikevaihdon määrällä jotain yhteyttä siihen, miten sijainti koetaan merkityksellisenä.

Tuloksissa kävi ilmi, että kiinteät kustannukset ohjaavat merkittävästi yrityksen päätöksiä sijainnista ja yrityksissä on mietitty kannattavuutta suhteessa kasvaviin

kustannuksiin. Kuitenkaan yrityksen liikevaihto tai henkilöstön määrä ei mitenkään selvästi korreloinut tulosten kanssa. Von Thünenin ja Weberin sijaintiteoriat, joihin tämä tutkimus perustuu, ovat luoneet pohjan kaupunkirakenteelle ja kävi ilmi, että ne ovat edelleen sovellettavissa kaupungistumiseen yritysten ja sen sidosryhmiä ajatellen. Tänä päivänäkin ensisijaisesti logistiikkaketjut luovat ison osan yritysten kannustinvaikutuksista.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kasvavat kustannukset, yritysten sidosryhmien keskittyminen ja kaupungistuminen yleisesti ovat varsinkin aloittavalle yritykselle, jolla toiminta on pienimuotoista, erityisen hyödyllisiä tekijöitä kasvavista kustannuksista huolimatta. Näiden tutkimustulosten valossa myös Tele Radio Finland Oy:n kannattaa laajentaa toimintansa pk-seudulle siitä huolimatta, että kiinteät kustannukset ovat Vaasan aluetta korkeammat.

6.1 Tutkimustulosten vertaileminen

Vastaavanlaisia tutkimuksia on tehty Suomen ulkopuolella ja niiden tulokset ovat olleet samansuuntaisia. Myös tämän tutkimuksen tulokset vastasivat odotuksia, eli yrityksen kannattaa keskittää toimintansa kasvukeskusten alueelle, kuten monet yritykset ovat tehneetkin vuosien ajan. Digipalveluiden lisääntymisestä ja COVID19-pandemian takia etätöiden yleistymisestä huolimatta yrityksen saavutettavuuden ja fyysisen sijainnin merkitys yrityksille itselleen on edelleen tärkeässä roolissa, vaikkakin se on usein toimialasidonnaista.

Aikaisemmissa tutkimuksissa ei ole keskitytty yksinomaan suomalaisiin nuoriin ja pieniin yrityksiin. Tämän tutkimuksen ideana oli tuoda näiden yritysten ääni kuuluviin ja keskittyä niiden näkökulmaan siitä, kannattaako yrityksen sijoittaa toimintansa kasvukeskusten alueelle. Odotus tuloksista oli, että luonnollisesti kannattaa, koska niin monet yritykset tekevät niin, mutta tämän tutkimuksen tulosten perusteella nyt tiedämme myös, mitkä ovat yritysten omat kannat tähän asiaan. Tämä tutkimus toi esille tekijöitä, mitä uuden yksikön avaavan yrityksen kannattaa ottaa huomioon miettiessään kannattavuustekijöitä suhteessa omaan toimialaansa.

Näillä tuloksilla pystyttiin luomaan pienimuotoinen tietopaketti niistä pienistä asioista, mitä muut yritykset olivat ottaneet huomioon ja kokeneet hyödyllisiksi asioiksi, kun ollaan perustamassa uutta yritystä tai sijaintia pk-seudulle.

6.2 Kehitystyön arvioiminen

Tämä tutkimus keskittyi tutkimaan ainoastaan pk-seudulle hiljattain perustettuja yrityksiä. Tutkimuksesta saadut tulokset eivät ole kattavia koko maan kannalta, kuitenkin saatuja tuloksia voidaan soveltaa muihinkin kasvukeskuksiin, koska niiden kehitystä ajavat samat tekijät eli hyödyt, joita tässäkin tutkimuksessa on nousut esille. Saatujen vastausten suppeudesta huolimatta empiria kartoittaa kattavasti eri toimialoja ja myös yrityksiä eri kokoluokista henkilöstön ja liikevaihdon osalta.

Objektiivisuus tutkijan osalta on merkittävä tekijä kehitystutkimusta tehtäessä, jotta voitaisiin saada puolueetonta dataa halutusta tutkimustuloksesta. Erityisesti oma roolini tässä yrityksen kehitystyössä haastoi tutkimuksen objektiivisuutta, mutta mielestäni onnistuin pitämään tulosten tulkinnan puolueettomana. Itsenäisesti täytetyt kyselylomakkeet vähensivät riskiä puolueelliseen vastausten tulkintaan verrattuna siihen, että empiirinen osuus olisi suoritettu haastatteluina. Myös avointen kysymysten vähäinen määrä helpottaa tulosten suoraviivaista tulkintaa. Kuitenkin tutkimuksilla on tapana saada sellaisia tuloksia kuin halutaan, joten lomakkeen kysymyksissä on pakostikin johdattelevuutta. Sen osuus voidaan ainoastaan pitää mahdollisimman pienenä, jotta tuloksia voidaan pitää luotettavina.

Tätä tutkimusta voidaan pitää jossain määrin onnistuneena pienestä vastausprosentista huolimatta. Jälkikäteen katsottuna en tosin ole tyytyväinen esimerkiksi empiriaan kokonaisuutena. Vaikka empirian suppeus on harmillista, sillä saatiin selvitettyä juuri niitä asioita, joita oli tarkoituskin tutkia. Laajemmilla tai yksityiskohtaisemmilla kysymyksillä olisi saatu tarkempia tuloksia, mutta näkisin, että tulokset antaisivat silti samat vastaukset. Toisenlainen lähestymistapa olisi ollut ulottaa kysymykset työntekijätasolle isommissa yrityksissä. Tällä tavalla olisi saatu

henkilöstön näkemys asiaan, joka monessa tapauksessa pakottaa yrityksen miettimään valintojaan. Tällä tavalla olisi saatu erilainen näkemys sijoittumisen kannattavuudesta, mutta työntekijät eivät kuitenkaan ole yleisesti, varsinkaan suuremmissa yrityksissä, päättävä elin.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia tältä aihealueelta tarjoaisi keskittyminen laaja-alaisemmin muidenkin kasvualueiden yrityksiin, eikä ainoastaan pk-seutuun. Otannan voisi laajentaa kattamaan kaikki kolme suurinta kasvukeskusta, eli Turku, Tampere ja Helsinki. Tutkimus voisi myös keskittyä juuri näihin samoihin yrityksiin ja siihen, miten ne kokevat tilanteen muuttuneen esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden kuluttua. Toisessa lähestymistavassa kysely voitaisiin myös ulottaa sekä yrityksen johtoon, että henkilöstöön ja punnita näiden vastausten suhdetta toisiinsa. Näillä erilaisilla lähestymistavoilla saataisiin kerättyä kattavampi aineisto, jonka pohjalta voidaan kartoittaa niitä tekijöitä, jotka ohjaavat yrityksiä niiden miettiessä sijaintipäätöksiään kasvukeskusten alueella. Myös kysymyslomaketta olisi hyvä tehdä laajemmaksi spesifimpien tulosten saamiseksi ja yritysten avainhenkilöiden haastatteluilla voitaisiin kartoittaa laajemmin päätöksiä sijaintivalintojen takana.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2012. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere. Osuuskunta Vastapaino.

Balk, D., Leyk, S., Jones, B., Montgomery, MR & Clark, A. 2018. Understanding urbanization: A study of census and satellite-derived urban classes in the United States, 1990-2010. Viitattu 28.10.2020. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0208487>.

Bengtsson, M. 2016. How to plan and perform a qualitative study using content analysis. Viitattu 15.11.2021. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>.

Birch, E. & Wachter, S. 2011. Global Urbanization, University of Pennsylvania Press, Philadelphia. Available from: ProQuest Ebook Central. Viitattu 8.1.2020. <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.puv.fi/lib/vamklibrary-ebooks/detail.action?docID=3441760>.

de Haas, H. 2010. Migration and Development: A Theoretical Perspective. International Migration Review, 44: 227–264. Viitattu 20.9.2021. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1747-7379.2009.00804.x>.

Dekker, J., Peen, J. & Koelen, J. 2008. Psychiatric disorders and urbanization in Germany. Viitattu 5.6.2021. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-8-17>.

Eskola, J & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy

Heikkilä T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Hiltunen, E. 2012. Matkaopas Tulevaisuuteen. Helsinki. Alma Talent.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kirjayhtymä.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Koste O-W., Lehtovuori P., Neuvonen, A & Schidt-Thomé, K. 2020. Miksi Suomen kaupungistuminen jatkuu? Viitattu 14.7.2021. <https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2020/02/julkaisu--miksi-suomen-kaupungistuminen-jatkuu-.pdf>.

Laakso, S & Loikkanen, H. 2004. Kaupunkitalous. Helsinki. Gaudeamus.

Laakso, S & Loikkanen, H. 2018. Kaupungistuminen – viimeaikainen ilmiö vai pitkään jatkunut kehityskulku? Viitattu 29.6.2020 <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/kaupungistuminen-viimeaikainen-ilmio-vai-pitkaan-jatkunut-kehityskulku>.

Laaksovirta, T. 1985. Tieteellinen metodi ja metodologia. Viitattu 25.6.2021. <https://journal.fi/inf/article/view/1221>.

Lokkila, S. 2012. Kiihtyvä kaupungistuminen ja epätasaisen kehityksen hyväksyminen: Maailmanpankin kaupunkipoliittisista strategioista 2000-luvulla. Viitattu 5.1.2022. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/33542>.

MacCarthy, B & Atthirawong, W. 2003. Factors affecting location decisions in international operations – a Delphi study. Viitattu 29.1.2022. https://www.researchgate.net/publication/241701935_Factors_affecting_location_decisions_in_international_operations_-_a_Delphi_study.

MDI. 2019. Väestöennuste 2040. Viitattu 24.3.2020. <https://www.mdi.fi/en-nuste2040/>.

Moore, M., Gould, P & Keary, B. 2003. Global urbanization and impact on health. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1438463904702230>.

Norppa, M. 2019. Helsingin kantakaupungin kehittyminen 1550–2018: historialliset kaupunkiroolit, kaupunkisuunnittelu ja arkkitehtuuri. Viitattu 5.1.2022. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/299966>.

Novick, G. 2008. Is there a bias against telephone interviews in qualitative research? <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/nur.20259>.

Ojasalo, K., Moilanen, T & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Oltmann, S. 2016. Qualitative Interviews: A Methodological Discussion of the Interviewer and Respondent Contexts. Viitattu 27.7.2021. <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/2551>.

Parnell, S., Schewenius, M., Sendstad, M., Seto, K. & Wilkinson, C. 2013. Urbanization, Biodiversity and Ecosystem Services: Challenges and Opportunities. Viitattu 28.10.2020. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-94-007-7088-1>.

Rantanen, L. 2011. Yrityksen sijoittuminen talousteoreettisena kysymyksenä. Viitattu 5.1.2022. <https://docplayer.fi/16921133-Yrityksen-sijoittuminen-talousteoreettisena-kysymyksenä.html>.

Ratvio, R. 2012. Elämää keskustassa ja kaupunkiseudun reunoilla. Urbaani ja jälkiesikaupungillinen elämäntyöli asumisen valinnoissa ja arkiliikkumisessa Helsingin seudulla. Viitattu 3.1.2022. <https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/el%C3%A4m%C3%A4%C3%A4-keskustassa-ja-kaupunkiseudun-reunoilla-urbaani-ja-j%C3%A4lkies>.

Ritchie, H & Roser, M. 2018. Urbanization. Viitattu 28.10.2020. <https://our-worldindata.org/urbanization>.

Rosenberg, M. 2019. Learn About the Von Thunen Model. Viitattu 24.1.2021. <https://www.thoughtco.com/von-thunen-model-1435806>.

Ruusuvuori, J., Nikander, P & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere. Osuuskunta Vastapaino.

Ruusuvuori, J & Tiittula, L. 2005. Haastattelu — Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere. Osuuskunta Vastapaino.

Sjölund, M & Virkkala, S. 2009. Klusterit ja aluekehitys. Teoksessa: Yhteiskuntatieteen maailma. Viitattu 25.9.2021. https://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-255-7.pdf.

Susiluoto, I. 2016. Suurien seutukuntien talouskehitys 2000–2013. Helsinki. Helsingin kaupungin tietokeskus.

Tilastokeskus. 2004. Alueellinen keskittyminen historiaa ja tulevaisuutta - myös Suomessa. Viitattu 23.11.2021. https://www.stat.fi/tup/kuntapuntari/kuntap_3_2004_alue.html.

Tilastokeskus. 2016. Kaupungistuminen etenee – löytyykö kaikille sopiva asunto? Viitattu 31.1.2022. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2016/kaupungistuminen-etenee-loytyyko-kaikille-sopiva-asunto/>.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki. Tammi.

UNFPA. 2021. World Population Dashboard. Viitattu 25.11.2021. <https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard>.

Weber, A. 1965. Theory of the Location of Industries. Chicago. The University of Chicago Press.

Wiener, M. 2004. English culture and the decline of the industrial spirit, 1850–1980. Cambridge. Cambridge University Press.

World Economic Forum. 2017. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017. Viitattu 14.12.2021. https://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2017_web_0401.pdf.

World Health Organization. 2010. Urbanization and health. Viitattu 20.11.2020. <https://www.who.int/bulletin/volumes/88/4/10-010410/en/>.

Östlund, U., Kidd, L., Wengström, Y. & Rowa-Dewar, N. Combining qualitative and quantitative research within mixed method research designs: A methodological review. Viitattu 25.11.2021. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748910003639>.

LIITTEET

LIITE 1.

Hei,

Suoritan ylempää AMK-tutkintoa liiketalouden alalla ja teen tutkimusta kolmen viime vuoden aikana perustettujen yritysten tai tuona aikana uuden yksikön avanneiden yritysten sijaintivalintoihin liittyen.

Yrityksenne on valittu tähän kyselyyn, koska se on perustettu pk-seudulle vuosina 2019–2021. Kysely toteutetaan täysin nimettömänä, eikä vastauksia voi yhdistää vastaajiin. Kysely kerää vain massadataa, eikä vastauksia säilytetä tutkimuksen jälkeen.

Arvostaisin todella paljon, että käyttäisit kaksi (2) minuuttia tähän Google Formsilla toteutettuun kyselyyn ja täten edesauttaisit valmistumistani. Kysely toteutetaan täysin nimettömänä, eikä vastauksia yksilöidä mitenkään.

Kysely sisältää 12 monivalintakysymystä ja 5 avointa kysymystä.

Kiitos ja hyvää kesän alkua,

Matti Uusi-Kokko
Vaasan Ammattikorkeakoulu

LIITE 2.

Kysymyslomake

Mikä on yrityksen toimiala?

- a) Rakentaminen
- b) Palvelut
- c) Teollisuus
- d) Kaupan ala (tukku- tai vähittäiskauppa)

Yrityksen henkilöstömäärä

- a) 1–4
- b) 5–9
- c) 10–19
- d) 20–49
- e) Yli 50

Yrityksen liikevaihto

- a) Alle 0,1 miljoonaa euroa
- b) 0,2–1 miljoonaa euroa
- c) 1–3 miljoonaa euroa
- d) 4–10 miljoonaa euroa
- e) Yli 10 miljoonaa euroa

Yrityksen sijainti tarkemmin

- a) Ydinkeskustassa
- b) Keskustan reuna-alueella
- c) Keskustan ulkopuolella
- d) Teollisuusalueella

Miten suuri merkitys yrityksen sijainnin valinnalla oli?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Miten suuri merkitys yritykselle oli kiinteillä kustannuksilla?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Olisiko yrityksen kannattavuuden kannalta jokin muu sijainti parempi?

- a) Toisella sijainnilla ei mielestäni saavutettaisi hyötyä
- b) Toisella sijainnilla voitaisiin saavuttaa jonkin verran lisähyötyä
- c) Toisella sijainnilla voitaisiin saavuttaa merkittäviä hyötyjä

Miten suuri merkitys lähialueen yritysten sijainnilla oli?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Miten suuri merkitys ihmisten asumisen läheisyyden sijainnilla oli?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Kuinka tärkeänä pidät fyysistä/henkilökohtaista palvelua yrityksessä?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Kuinka tärkeänä pidät yrityksen saavutettavuutta (liikenneyhteydet)

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Miten tärkeänä pidät kaupungistumisen terveysvaikutuksia henkilöstölle?

- a) Ei suurta merkitystä
- b) Jonkin verran merkitystä
- c) Suuri merkitys
- d) Erittäin suuri merkitys

Avoimet kysymykset

- Mitkä ovat olleen suurimpia etuja uudessa sijainnissa?
- Mitkä ovat olleet merkittävimmät kasvaneet kustannukset uudessa sijainnissa?
- Terveystietoisuus on kasvanut viime aikoina ihmisten keskuudessa. Miten kaupungistumisesta seuraavat negatiiviset terveysvaikutukset, ilmanlaatu, melusaaste, turvattomampi elinympäristö, stressi (WHO 2010) on otettu huomioon yrityksessänne?
- Mitä muita asioita tulisi huomioida yrityksen sijaintipäätöksiä tehtäessä?
- Vapaa sana / muita ajatuksia